

Tiina Lammi

Kielen oppimisen jano

Kielikylypy varhaiskasvatuksessa

Opinnäytetyö

Kevät 2012

Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö

Sosiaalialan koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Koulutusohjelma: Sosiaalialan koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Sosionomi (AMK)

Tekijä: Tiina Lammi

Työn nimi: Kielen oppimisen jano, kielikylpy varhaiskasvatuksessa

Ohjaaja: Kerttu Veikkola

Vuosi: 2012

Sivumäärä: 60

Liitteiden lukumäärä: 1

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia kielikylpymenetelmän käyttöä varhaiskasvatuksessa. Tutkimus tehtiin englanninkielisestä kielikylvystä eli vieraskielisestä opetuksesta. Näkökulmana olivat menetelmää toteuttavat työntekijät. Tutkimuksen avulla selvitettiin miten menetelmä päiväkotiympäristössä toimii, miten se vaikuttaa lapseen ja hänen kehitykseensä sekä minkälaiseksi varhaiskasvattajat kokevat työnsä ja sen kehittämisen mahdollisuudet.

Opinnäytetyön teoriaosuuden tärkeimmät käsitteet olivat lapsen kielellinen kehitys, lapsen sosiaalisten taitojen ja persoonallisuuden kehitys sekä varhaiskasvatus. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Työntekijöiden haastattelut toimivat tiedonkeruumenetelmänä. Haastattelut toteutettiin teema-haastatteluina ja ne sisälsivät neljä eri teemaa. Haastattelut äänitettiin, purettiin ja sen jälkeen aineisto analysoitiin käyttämällä sisällönanalyysiä.

Tutkimustulosten mukaan varhaiskasvattajat näkevät kielikylpytyön erittäin positiivisessa valossa. Menetelmän vahvuutena nähtiin kielikylvyn mielekäs tapa opettaa ja oppia kieltä. Tulokset näyttivät myös kuinka paljon kasvattajat panostavat työhönsä. Se on useille heistä intohimo ja kutsumus. Työn kehittäminen ja uudelleen kouluttautuminen nähtiin tärkeinä asioina. Tutkimuksesta kävi ilmi, että lapsen tulisi hallita oma äidinkieli ennen kielikylvyn aloittamista ja sitä tulisi tukea myöhemmin erityisesti kotona. Kielikylpy antaa lapselle hyvän kielipohjan jatkoa ajatellen ja tukee selkeästi lapsen monikulttuurisuutta. Tutkimustulokset osoittavat, että kasvattajat uskovat käyttämäänsä menetelmään ja sen tulevaisuuteen.

Avainsanat: kielikylpy, varhaiskasvatus, lapsen kehitys, lapsen kielellinen kehitys, vieraskielinen opetus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Degree programme in Social Work

Specialisation: Bachelor of Social Work

Author/s: Tiina Lammi

Title of thesis: Thirst for Language Learning, Language Immersion in Early Childhood Education

Supervisor(s): Kerttu Veikkola

Year: 2012

Number of pages: 60

Number of appendices: 1

The purpose of this thesis was to examine how language immersion method is used in early childhood education. The study was done on English language immersion, in other words foreign-language teaching, from the users' point of view. With the help of this study it was revealed how this method works in a kindergarten environment, how that affects children and their development, and how educators feel about their work and possibilities to develop it.

The main concepts in the theory section of this study were child language development, children's social skills and personality development and early childhood education. The study was carried out using qualitative research methods, where workers' interviews were a way to collect data. There were theme interviews which contained four different themes. The interviews were recorded, translated and after that the data was analysed using content analysis.

According to the results of the study, educators see language immersion work in a very positive light. The method's strengths are seen as the immersion's rewarding way to teach and learn languages. The results also showed how devoted educators are in their work. It is a passion and vocation for the most of them. Work development and education were seen as important things. The study revealed that children should master their own native language before starting the immersion and it should be supported later, especially at home. Language immersion gives a child a good base on language learning and it clearly supports multiculturalism. The results of the study point out that, educators believe in their method and its future.

Keywords: language immersion, early childhood education, child development, child language development, foreign-language teaching

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	1
Thesis abstract.....	2
SISÄLTÖ.....	3
1 JOHDANTO.....	5
2 MITÄ KIELIKYLPY ON?.....	7
3 KIELIKYLVYN HISTORIA, TUTKIMUKSET JA NYKYTILA.....	9
3.1 Kielikylvyn historia.....	9
3.2 Kielikylpytutkimukset Kanadassa.....	10
3.3 Kielikylpytutkimus Suomessa.....	12
3.4 Kielikylvyn nykytila.....	13
4 LAPSEN KIELELLINEN KEHITYS.....	15
4.1 Kielellinen tietoisuus ja sen tukeminen.....	15
4.2 Kielellisen tietoisuuden tasot.....	16
4.3 Kielen yhteys muuhun kehitykseen.....	18
4.4 Kielen kehitys vaiheittain.....	18
4.4.1 Jokeltelu ja äänneet.....	18
4.4.2 Sanat.....	20
4.4.3 Taivutusmuodot.....	21
4.4.4 Kerrontataidot.....	22
5 LAPSEN SOSIAALISUUDEN JA PERSONALLISUUDEN KEHITYS.....	24
5.1 Sosiaalinen kehitys.....	24
5.2 Persoonallisuuden kehitys.....	25
6 VARHAISKASVATUS JA KIELIKYLPY.....	29
6.1 Käytetyt kasvatustimetelmät.....	29
6.2 Kielikylpy päiväkodissa.....	30
6.2.1 Ruotsinkielinen kielikylpy.....	32
6.2.2 Englanninkielinen kielikylpy.....	33
7 YHTEISTYÖKUMPPANI VAASA ENGLISH PLAYSCHOOL.....	35

7.1	Leikkikoulun käyttämä kielikylpymenetelmä eli vieraskielinen opetus	36
7.2	Vieraskielinen opetus Suvilahden koulussa	37
8	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TOTEUTUS	38
9	TULOKSET	41
9.1	Kielikylpymenetelmän toteutus.....	41
9.2	Menetelmän vahvuudet ja heikkoudet.....	42
9.3	Lapsen kielellinen kehitys	43
9.4	Kielen ymmärtäminen ja käyttäminen	44
9.5	Vaikutus lapseen.....	45
9.6	Erilaiset perheet ja kiinnostuneet vanhemmat.....	46
9.7	Työn mielekkyys ja haasteet	47
9.8	Tärkeimmät asiat työssä	47
9.9	Koulutuksen merkitys	48
9.10	Työn kehittäminen.....	48
9.11	Kielikylvyn tulevaisuus	49
10	JOHTOPÄÄTÖKSET	51
11	POHDINTA	55
	LÄHTEET	57
	LIITTEET	60

1 JOHDANTO

Varhaiskasvatus tarjoaa nykyään paljon muutakin kuin perushoitoa. Monien päiväkotien esittelyssä mainitaan painopistealue, johon kyseinen päiväkotitoimi on keskittynyt. Pienten lasten vanhempien on mahdollisuus valita laajasta kirjosta lapsellensa haluamansa sopiva hoitopaikka. Tarjolla on esimerkiksi luontokasvatusta, kestävä kehitystä, montessori- ja steinerpedagogiikkaa, musiikillista ja liikunnallista painotusta sekä omahoitajuutta. Kielikylypöytäpäiväkotitoimi on myös yksi erittäin suosittu vaihtoehto lapsen hoitopaikaksi. Ymmärrän hyvin vanhempia, jotka valitsevat sen lapselleen. Mahdollistaahan kielikylypöytä uuden kielen varhaisen oppimisen ja antaa hyvät edellytykset jatkaa kielten opiskelua.

Kielitaito on arvokas taito jokaiselle ihmiselle ja sen merkitys kasvaa aikuisuudessa. Mitä paremmin ja mitä enemmän kieliä hallitset, sen parempi. Kielitaidon merkitys on nykyään erityisen korostunut, koska elämme globaalissa maailmassa, jossa ollaan yhä enemmän kontaktissa eri kansallisuuksien ja kulttuurien kanssa. Maiden rajat ovat hälventyneet ja ihmiset matkustavat yhä enemmän eri maiden välillä. Eri maiden kansalaisiin voidaan olla myös muulla tavalla yhteydessä. Kehittynyt teknologia on mahdollistanut yhteydenpidon esimerkiksi Skypen ja sosiaalisen median avulla Suomesta kaukanakin asuviin ihmisiin. Yhteiskuntamme jatkuva kansainvälistyminen vaatii meiltä aina vaan parempaa kielitaitoa ja sujuvampaa kommunikointia. Esimerkiksi monet työtehtävät edellyttävät hyvää kielitaitoa. Erityisesti englannin kieli on maailman kieli, jolla pärjää monessa maassa ja tilanteissa.

Vieraiden kielten opettamista on kautta historian toteutettu eri menetelmin. Yleisintä käytössä olevaa opetusmenetelmää kutsutaan perinteiseksi menetelmäksi, joka sisältää kieliopin pänttäämistä, virkkeiden kääntämistä äidinkielelle ja tekstikappaleen yhteydessä olevien sanojen opettelua. Opetus tapahtuu oppilaiden äidinkielellä ja opettaja on ainoa, joka osaa kielen kunnolla. Hänen yksi tärkeä tehtävä on korjata oppilaiden virheet, jotta heidän kielenkäyttönsä olisi mahdollisimman virheetöntä. (Laurén 2008, 44.) Tämä perinteinen menetelmä sai rinnalleen haastajan 80-luvun lopulla Suomeen rantautuneesta kielikylypöytästä. Sen ideana on opettaa

lapsen ensikielen rinnalle uusi kieli käytännön toiminnan ja leikin kautta. Menetelmää ryhdyttiin kokeilemaan joissain päiväkodeissa ja alakouluissa hyvällä menestyksellä.

Opinnäytetyössäni perehdyin kielikylpyopetukseen varhaiskasvatuksessa. Kiinnostus kielikylvyn tutkimiselle lähti halustani valita joku varhaiskasvatuksen teema, jota ei ole vielä paljoa tutkittu. Valitsin tutkimuskohteekseni englanninkielisen kielikylvyn, koska huomasin, että Suomessa on keskitytty tutkimaan enemmän ruotsinkielistä kielikylpyä. Lähdin tutkimaan menetelmää ja sen toteutusta päiväkodin työntekijöiden näkökulmasta. Olin kiinnostunut tutkimaan erityisesti miten sitä toteutetaan, miten sen kautta opitaan ja miten sitä haluttaisiin tulevaisuudessa kehittää. Aihevalintani on tärkeä sosiaalialan ammattityön kannalta, koska suuntautuessaan tulevassa työelämässä varhaiskasvatukseen on tärkeä tuntee eri kasvatusten menetelmiä. Se on myös ajankohtainen, sillä erityispäiväkodit kasvattavat suositetaan koko ajan. Aiheesta ei ole myöskään SeAMK:n sosiaalialan yksikössä tietääkseni aiemmin tehty opinnäytetyötä.

Opinnäytetyöni teoriaosassa käsittelen kielikylpyä, lapsen kehitystä ja varhaiskasvatusta. Käsitellessäni lapsen kielellistä kehitystä keskityn siinä lapsen normaaliin kielen kehitykseen, enkä niinkään kielellisen kehityksen ongelmiin. Jätän käsittelemättä lapsen kognitiivisen ja motorisen kehityksen, sillä keskityn tutkimuksessani kielikylvyn vaikutuksiin erityisesti lapsen kielellisen kehityksen, sosiaalisten taitojen ja persoonallisuuden kehityksen kannalta. En siis niinkään painota lapsen fyysistä kehitystä ja oppimista kognitiivisen kehityksen näkökulmasta. Määrittelen työssäni lyhyesti varhaiskasvatuksen ja kerron varhaiskasvatuksessa käytetyistä kasvatusten menetelmistä. Kerron myös minkälaisia periaatteita päiväkodissa kielikylvyn toteutukseen kuuluu. Kuvaan kahden esimerkin kautta millaista kielikylpy voi päiväkodissa olla. Seuraavaksi esittelen tutkimukseni yhteistyökumppanin ja kerron heidän toiminnastaan. Työni etenee siitä tutkimusosaan, jossa kerron aluksi tutkimuksen tarkoituksesta ja toteutustavasta. Seuraavassa luvussa esittelen tutkimukseni tulokset. Etenen siitä luontevasti johtopäätösiin ja lopetan työni pohdintalukuun.

2 MITÄ KIELIKYLPY ON?

Kielikylpy on opetusmenetelmä, jota on käytetty kielten opettelemisen apuna lapsille. Se on tarkoitettu kaikille niille lapsille, jotka puhuvat ensikielensä valtaväestön puhumaa kieltä. Kielikylpy perustuu siihen ajatukseen, että lapsen uskotaan oppivan parhaiten kieltä kommunikaatiotilanteissa. Lasta siis opetetaan pääosin vieraalla kielellä koulussa ja päiväkodissa. Suurin osa kommunikoinnista tapahtuu vieraalla kielellä. (Vaasan yliopisto, [viitattu 10.10.2011]).

Menetelmän erityispiirteenä didaktiikan kannalta on se, että kieli toimii välineenä eikä päämääränä. Kielikylpykieltä käytetään arjen toiminnoissa kommunikaation välineenä. Painotetaan enimmäkseen kielen sisältöä, eikä niinkään kielioppisääntöjä. Lapsilähtöisyys on myös hyvin tärkeää. (Laurén 1991, 20-21.) Suomessa kielikylpy aloitetaan usein jo lapsen ollessa päiväkodissa. Kuitenkin aloitus tapahtuu 3-6 vuoden iässä. (Vaasan yliopisto, [viitattu 10.10.2011].)

Kielikylpymenetelmistä menestyksekkäin on varhainen täydellinen kielikylpy (early total immersion). Kanadassa metodi aloitetaan viisivuotiaiden parissa, kun Suomessa vastaava lasten aloitusikä on kolmen ja kuuden ikävuoden välillä. Molemmilla tahoilla lapset aloittavat kielikylvyn kuitenkin jo päiväkotikäisinä. Toimintaa toteutetaan seuraavalla tavalla. Pelkästään kielikylpykieltä toiminnassa käytetään ensimmäisten kahden, kolmen vuoden ajan. Sitten kielikylpykielen käyttöä vähennetään niin, että viiden - seitsemän vuoden kuluttua äidinkielen ja kielikylpykielen välinen suhde on 50/50. Tätä suhdetta jatketaan koulun loppumiseen asti. (Laurén 1991, 20.) Täydellinen kielitaito ei ole toiminnan tavoite vaan toiminnallinen kaksikielisyys. Henkilökunta käyttää opittavaa kieltä kaikissa tilanteissa lasten kanssa toimiessaan, mutta he ymmärtävät myös lasten äidinkieltä. (Ehrnrooth 2009, 92.)

Kielikylpymenetelmiä on käytössä muitakin. Menetelmän eri muotoja ovat muun muassa varhainen täydellinen kielikylvyn lisäksi osittainen varhainen kielikylpy (early partial immersion) ja viivästetty kielikylpyohjelma (late immersion) (Laurén 2000, 69). Osittainen varhainen kielikylpy aloitetaan myös päiväkotikäisenä. Menetelmä eroaa varhaisesta täydellisestä kielikylvystä siinä, että vierasta kieltä käy-

tetään opetuksessa vähemmän. Uuden kielen opetusosuus on koko ala-asteen ajan puolet koko opetuksesta. (Genesee 1988, Heinilän & Paakkisen 1997, mukaan [viitattu 23.5.2012].) Viivästetty kielikylpy alkaa neljännellä tai viidennellä luokalla. Oppilaat on opetettu lukemaan äidinkielellään, mutta yleensä heille on jonkun verran opetettu kielikylpykieltä ennen kielikylpyohjelman varsinaista aloitusta. (Snow 1990, Heinilän & Paakkisen 1997, mukaan, [viitattu 23.5.2012].)

Kielisuihku puolestaan voidaan määritellä kielikylvyn kevyemmäksi versioksi. Sen avulla ei opeteta kieltä yhtä kokonaisvaltaisesti kuin kielikylvyssä. Varhaiskasvatuksessa kielisuihku toteutetaan siten, että laulut, leikit, lorut ja jokapäiväiset fraasit käydään läpi suihkukielellä. Kielisuihku antaa lapselle mahdollisuuden tutustua uuteen kieleen oppimalla sen alkeita. (Rauman Englanninkielinen lastentarha, [viitattu 23.5.2012]).

3 KIELIKYLVYN HISTORIA, TUTKIMUKSET JA NYKYTILA

3.1 Kielikylvyn historia

Kielikylpy on lähtöisin 1960-luvun Kanadasta. Kanadassa on siirtomaasotien ajoista lähtien ollut kaksi puhuttua kieltä: ranska ja englanti. Useimmissa osavaltioissa virallisena kielenä oli englanti, kunnes vuonna 1969 molemmat kielet saavuttivat koko maassa virallisen aseman. Tämän seurauksena monille työntekijöille ja virkamiehille tuli voimaan kaksikielisyys-vaatimus. (Elomaa 2007, 86.)

Paikalliset englanninkieliset vanhemmat halusivat, että koulun kielenopetus tehostuisi ja jatkossa lapset käyttäisivät ranskaa arkipäivän tilanteissa ja myöhemmin tulevalla työpaikallaan. Niinpä nämä vanhemmat ehdottivat, että ranskan kielen tuntien lisäksi ranskaa käytettäisiin myös joidenkin muiden aineopintojen opetuksessa esimerkiksi matematiikan ja biologian. Näin ranskan kielestä tulisi myös opetuksen väline eikä vain kohde. Opetuksen muutoksen tavoitteena oli oppilaiden kaksikielisyys. Oppilaat oppisivat ensikielensä rinnalle toisen vahvan kielen, jota he osaisivat sekä puhua, että kirjoittaa. (Elomaa 2007, 86.) Ennen kielikylvyn syntymistä vanhemmat olivat alkaneet lähettää lapsiaan ranskankieliseen kouluun. Vanhemmat suorastaan vaativat parempaa kielten opetusta ja sitä kautta niin kutsutun kielikylvyn aloittamista. Siksi he ryhtyivät tekemään yhteistyötä niiden tutkijoiden kanssa, jotka kannattivat uudistusta. Aluksi vanhempien aloitteet hylättiin. Muutamia vuosi myöhemmin vanhempien sitkeys palkittiin, koululautakunta hyväksyi ehdotuksen ja ensimmäinen kielikylpykokeilu aloitettiin. (Laurén 2000, 59-60.)

Vaikka vanhemmat uskoivat uuden menetelmän toimivuuteen, yleiset asenteet sitä kohtaan olivat melko kielteisiä. Ihmiset pitivät sitä liian radikaalina uudistuksena. Englanninkielisten katolisten koulujen rehtorit ilmaisivat yhteisessä lausunnossaan, että kahdella eri kielellä opettaminen tekee oppilaasta epävarman. Lisäksi lapsen käyttämät kielet sekoittuvat ja koulukehitys viivästyy. Myös asiantuntijat epäilivät kielikylpyä. Vain kaksi McGill-yliopiston tutkijaa uskoi sen positiivisiin vai-

kutuksiin. Muut olivat sitä mieltä, että sen käyttö vaikuttaisi negatiivisesti lapsen äidinkielen kehitykseen ja useat asiantuntijoista uskoivat sen sopivan vain lahjakkaille lapsille. (Laurén 2000, 60-61.) Nämä epäilyt todistettiin myöhemmin vääriksi.

Ensimmäinen tunnetuin Kanadan kielikylpykokeilu otettiin käyttöön vuonna 1965 Montrealin esikaupungissa St. Lambertissa. Erään ranskankielisen juristin yksityiskoulussa Torontossa opetusta oli järjestetty jo aikaisemmin samalla periaatteella. Hänen koulustaan ei kuitenkaan valitettavasti ole tehty tutkimusta. St. Lambertin kielikylpyryhmän ensimmäisenä opettajana toimi Evelyne Billey-Lichon. Hän oli kotoisin ranskasta, eikä osannut englantia. Tämän vuoksi opetus toteutettiin luonnollisesti ranskan kielellä. Evelyne kertoo eräässä haastattelussa toimineen englanninkielisten lasten kanssa samalla tavalla kuin ranskankielisten kanssa. (Laurén 2000, 62.)

Kielikylpy tuntui toimivalta opetusmenetelmältä ja lähti leviämään ympäri maailmaa. Erityisen suuren suosion menetelmä saavutti Espanjassa ja Suomessa. Menetelmän toi Suomeen pohjoismaisten kielten professori Christer Lauren 70-luvun lopulla ja sitä lähdettiin kokeilemaan Suomessa ensimmäistä kertaa Vaasassa syksystä 1987 lähtien. Menetelmää lähdettiin kokeilemaan soveltaen kanadalaisytyypistä varhaista täydellistä kielikylpyä. Kaksikielisessä Vaasassa kielikylpykieleksi valikoitui ruotsi. (Elomaa 2007, 86.) Vaasasta kielikylpy vähitellen levisi muualle Suomeen (Laurén 1991, 19).

3.2 Kielikylpytutkimukset Kanadassa

Ensimmäiset tutkimustulokset kielikylvystä saatiin Kanadassa Montrealin yliopiston tutkijoiden, Wallance Lambert ja Richard Tuckerin, toimesta vuonna 1972. Tutkijat olivat tehneet kuuden vuoden pituisen projektin, joka koski lasten neljää ensimmäistä vuotta kielikylvyssä St. Lambertissa. Tämä Montrealin esikaupungissa toteutettu ranskankielinen kielikylpykokeilu on Kanadan tunnetuin. Tutkijoiden mukaan Pohjoisamerikkalaiset suhtautuivat epäillen kielikylpyyn ja sen toimivuuteen. Tutkimuksen kohteena oli yksi kielikylpyryhmä ja vertailuryhminä toimi kaksi englanninkielistä ryhmää ja yksi ranskankielinen ryhmä. Kokeilun alussa oppilaille teh-

tiin älykkyydosamäärätestit ja heidän sosiaalinen taustansa kartoitettiin. Joka luku-
vuoden päätteeksi lapset testattiin monipuolisesti. Testeissä arvioitiin muun muas-
sa englannin sekä ranskan sanavaraston hallintaa, lukemistaitoa ja suullista
osaamista. Kielikylpyryhmä selvisi testeissä hyvin. Heidän ensikielen kehitys ei
ollut häiriintynyt, eivätkä he olleet jääneet jälkeen muissa kouluaineissa, vaikka ne
opetettiin kielikylpykielellä eli ranskaksi. (Laurén 2000, 62-67.)

Toinen huomiota herättänyt tutkimus kanadalaisesta kielikylvystä tehtiin kymme-
nen vuoden kuluttua. Kymmenen vuoden aikana kehitystä kielikylvyssä ehti tapah-
tua paljon. Kielikylpyoppilaiden määrä kasvoi ja menetelmää ryhdyttiin toteutta-
maan eri muodoissa. Näitä muotoja olivat täydellinen varhainen kielikylpy (early
total immersion), osittainen varhainen kielikylpy (early partial immersion) ja viiväs-
tetty kielikylpyohjelma (late immersion). (Laurén 2000, 69-71.)

Tutkimus tehtiin kolmesta koulusta, jossa toteutettiin kielikylpyä keskenään erilailla
soveltaen. Tutkijoina olivat Merrill Swain ja Sharon Lapkin ja tutkimuskysymyksiksi
muodostui seitsemän kysymystä, joita kielikylpyyn osallistuvien lasten vanhemmat
ja heidän opettajansa yleensä kysyvät. Kysymykset käsittelivät kielikylvyn vaiku-
tusta lapseen eli hänen kielelliseen, älylliseen ja sosiaaliseen kehitykseen. Oltiin
myös kiinnostuneita siitä kuinka hyvin lapset oppivat kouluaineita vieraalla kielellä
ja huolissaan lapsista, joilla oli oppimisvaikeuksia. Testejä tehtiin oppilaille jopa
kahdeksan vuoden ajan. (Laurén 2000, 69-71.)

Tuloksista käy ilmi, että kielikylvyssä olleiden lasten äidinkielen kehitys jää aluksi
jälkeen verrattuna normaaliluokan oppilaisiin, mutta kielikylpyohjelman edetessä
ero äidinkielen osaamisessa tasoittuu. Tämä alun ero selittyy sillä, että varhaises-
sa täydellisessä kielikylvyssä opetus tapahtuu aluksi kokonaan vieraalla kielellä ja
vasta vähitellen joitakin aineista ryhdytään opettamaan myös äidinkielellä. Tutkijat
huomasivat että viidennellä luokalla kielikylpy oppilaiden äidinkielen osaaminen on
kehittynyt vähintään yhtä hyväksi tai paremmaksi kuin normaaliluokan äidinkielen
taidot. Tämän mielenkiintoisen seikan syistä ei ole päästy selville. Kielikylpyryhmi-
en ranskan kielen taito lähti kehittymään tutkimusten mukaan heti kielikylpyohjel-
man alkaessa ja kolmannella luokalla oppilaat suoriutuivat toisenkielisille tehdyistä
ranskan ymmärtämistesteistä melkein täydellisesti. Oppilaita testattiin tutkimuksen

aikana myös muissa aineissa eli matematiikan, biologian, historian ja maantiedon taidoissa. Näiden testien perusteella voidaan osoittaa, ettei kielikylpyoppilaiden tiedollinen kehitys ollut jäänyt jälkeen, vaan he edistyivät aineissa aivan normaalisti. Kaksikielisyyden saavuttaminen ei myöskään ole kiinni korkeasta älykkyysosamäärästä. Kaikki kielikylpyohjelmat tuottivat tutkimuksen mukaan parempia oppimistuloksia kuin normaaliluokat, mutta varhainen kielikylpy osoittautui tehokkaimmaksi menetelmäksi. (Laurén 2000, 69-71.)

Kanadassa on tutkittu myös lasten lahjakkuutta ja oppimisvaikeuksia kielikylvyn yhteydessä. Geneseen ja Rebuffot'n mukaan lapsen älyllinen lahjakkuus ei ole vaikuttava tekijä lapsen menestymiseen kielikylvyssä sen enempää kuin muissaakaan opetusohjelmissä. (Mård 1994, 81.)

3.3 Kielikylpytutkimus Suomessa

Suomessa kielikylpytutkimusta on tehty etenkin Vaasan yliopiston Pohjoismaisten kielten yksikössä. Siellä kaksi- ja monikielisyyttä on tutkittu jo 1970-luvun lopulta asti. Vuonna 1997 lisääntyneiden aihetta koskevien tutkimusten myötä perustettiin Kielikylvyn ja monikielisyyden keskus. Nykyiset tutkimukset keskittyvät pääasiallisesti kaksi- ja monikielisyyden tutkimiseen. Erityisesti tutkitaan ruotsin kielellä toteutettua varhaista täydellistä kielikylpyä. Tutkimuksia tehdään yhteistyössä kanadalaisien ja katalonialaisten sekä eurooppalaisten kielikylpytutkijoiden kanssa. (Vaasan yliopisto, [viitattu 11.4.2012].)

Koska Vaasan yliopistossa on tutkittu kielikylpyä hyvin laajalti, tutkijoiden läheisyys mahdollistaa yhteistyön tukijoiden ja opettajien välillä. Yhdessä he voivat jatkuvasti kehittää kielikylpyopetusta eteenpäin. Kielikylvyn kehittäminen on edennyt niin pitkälle, että menetelmää on sovellettu myös aikuisille yliopisto-opiskelijoille. Vaikka kielikylpytutkimus on keskittynyt erityisesti Vaasan yliopistoon, sitä tutkitaan myös muiden Suomen korkeakoulujen taholta. (Vaasan yliopisto, [viitattu 12.2.2012].)

Suomessa on toteutettu esimerkiksi seuraavanlaisia tutkimuksia. Marjatta Elomaa on tutkinut Suomen ensimmäisen kielikylpyryhmän äidinkielen kirjoitustaitoja. Tut-

kimus toteutettiin pitkittäistutkimuksena. Oppilaat kirjoittivat neljännellä, viidennellä ja kahdeksannella luokalla vapaamuotoisia kirjoitelmia, joita sitten verrattiin rinnakkaisluokkien kirjoitelmiin. Tutkimuksen tuloksista voidaan havaita eroja kielikylpyryhmän ja vertailuryhmien kirjoituksissa. Kielikylpy ei kuitenkaan millään lailla vaaranna kielikylpyoppilaiden kirjallisia äidinkielen taitoja. (Elomaa, 86-94.) Vaasan kielikylpy-yhdistyksen puheenjohtaja Susanna Heinosen mukaan kielikylvyssä oppii muutakin kuin uuden kielen. Tutkimusten mukaan siitä on monipuolista hyötyä. Esimerkiksi ongelmanratkaisukyky on parempi kielikylpyä käyneillä lapsilla ja nuorilla kuin oppilailla yleisopetuksen puolella. (Toivonen 2012, 21.)

Englanninkielisen kielikylvyn tutkiminen on jäänyt Suomessa vähemmälle. Uskon, että se johtuu varsinkin siitä, että maassamme toteutetaan ruotsinkielistä kielikylpyä enemmän kuin muun kielistä kielikylpyä. Tämä tietenkkin siksi, että ruotsi on Suomen toinen kotimainen kieli. Olisi kuitenkin hyvä, että tutkimuksia tehtäisiin muistakin kielikylpykielistä ja siinä oma tutkimukseni toimii toivottavasti kiinnostuksen herättäjänä tutkia aihetta lisää.

3.4 Kielikylvyn nykytila

Nykyään kielikylvyn tilanne on Kanadassa hyvä. Sen avulla on mahdollista opiskella koko maassa ja vuonna 2000 noin kymmenesosa maan koululaisista oli kielikylvyssä. Kielikylpyoppilaiden määrä on koko ajan kasvanut nopealla tahdilla. Nyt kasvu on hieman hidastunut, mutta ei suinkaan pysähtynyt. Kanadalaisilla vanhemmilla on suuri päätösvalta maan kielikylpyasioissa. He ovat perustaneet parinkymmenen tuhannen jäsenen suuruisen organisaation, joka tukee muun muassa kielikylpytutkimusta ja uusien kielikylpyä käsittelevien kirjojen julkaisua. (Laurén 2000, 61.)

Vaasassa käytössä oleva niin sanottu täydellinen kielikylpymenetelmä aloitetaan jo päiväkodissa lapsen ollessa viisivuotias. Lapsen oltua kaksi vuotta päiväkodin kielikylpyopetuksessa, hän jatkaa peruskoulussa, jossa kielikylpy jatkuu, mutta sen rinnalla alkaa suomenkielinen aineopetus ja suomen kielen opetus. Vaasassa toteutetaan lähinnä ruotsinkielistä kielikylpyä suomenkielisille lapsille. Kaupungin

kaksikielisyys on hyvin näkyvää ja aktiivista. Tämän vahvan kaksikielisyyden vuoksi Vaasan kielikylvyssä painotetaan kaksikielisen ympäristön huomioimista ja luonnollista kahdella kielellä kommunikointia. Käytännössä kielikylpyopetusta toteutetaan niin, että kielikylpyopettaja puhuu oppilaille ruotsia, mutta hän ymmärtää myös Suomea. Vieraan kielen lisäksi kommunikoinnin apuna käytetään ei-kielellistä viestintää kuten kuvia, ilmeitä ja eleitä. Kielikylpyryhmät on sijoitettu aina suomenkieliseen kouluun, jotta ei vaarannettaisi lapsen kulttuuri-identiteettiä. (Vaasan yliopisto, [viitattu 12.2.2012].)

Kielikylvyn tilanne Suomessa oli vuonna 2009 seuraavanlainen. Kielikylvyssä oli lapsia päiväkodissa 958, alakoulussa 2184 oppilasta ja peruskoulun 7-9 luokalla 838 oppilasta. (Vaasan yliopisto, [viitattu 12.2.2012].) Tällä hetkellä Suomessa on 3-15-vuotiaita lapsia kielikylpytoiminnassa noin 4500. Tuoreen Jyväskylän yliopiston tekemän kartoituksen mukaan kunnat uskovat, että kiinnostus kielikylpyä kohtaan kasvaa. Erityisesti kaksikieliset kunnat ovat kiinnostuneita kielikylvystä. Folkhälsanin kieliasiamies Veronica Herzbergin mukaan kielikylpypäiväkotien ja -koulujen kysyntä ylittää jo nyt tarjonnan. Näin on tapahtunut ainakin Porvoossa, Helsingissä, Turussa ja Vaasassa. (Folkhälsan, [viitattu 26.4.2012].)

4 LAPSEN KIELELLINEN KEHITYS

Ihminen usein pitää puhumaansa kieltä samanlaisena selviönä kuin hengittämäänsä ilmaa, sillä kielenkäyttö on meille yhtä luonnollista kuin hengittäminen. Sen merkityksen huomaa vasta sitten, kun pysähtyy pohtimaan millainen maailma olisi ilman kieltä. (Koppinen, Lyytinen & Puttonen 1989, 7.)

Kieli liittyy lapsen koko kehitykseen. Se on tarpeen oman minän ilmaisussa. Kielellä on tärkeä rooli kaikessa oppimisessa, koska kielen välityksellä hankitaan tiedot ja varastoidaan ne muistiin. Kielen käyttö käsittää ajattelun, tunteiden ilmaisun, sosiaalisen vuorovaikutuksen ja toiminnan ilmaisemisen. Lapsen kieli kehittyy jatkuvasti ja tämä kehitys on läheisesti yhteydessä muuhun lapsen kognitiiviseen kehitykseen. Näitä kehityksen eri osa-alueita ovat esimerkiksi ajattelun, muistin, havaitsemisen ja puheen kehitys. (Nurmilaakso 2011, 31-32.)

Kun lapsi oppii kielen, se auttaa häntä jäsentämään ympäristöään uudella lailla ja samalla lapsi alkaa muodostaa omaa maailmankuvaansa. Kielen avulla lapselle avautuvat esimerkiksi käsitykset ihmisestä, yhteiskunnasta ja luonnosta. Lapsen kielen kehittyessä myös ajattelu kehittyy. Myös tunteet ja asenteet selkiytyvät. Motorinen, sosio-emotionaalinen ja kognitiivinen kehitys luovat edellytykset kielen kehityksen nopeutumiselle ja monipuolistumiselle. (Koppinen, Lyytinen & Puttonen 1989, 7-8.)

4.1 Kielellinen tietoisuus ja sen tukeminen

Lapsen kielen kehityksen ja puheen oppimisen kannalta on hyvin tärkeää, että lapselle puhutaan. Mitä pienempi lapsi on kyseessä, sitä tärkeämpää aikuisen puhuminen lapselle on. Kieli lähtee kehittymään jo kauan ennen kuin lapsi alkaa tuottaa itse puhetta. Kun lapselle puhutaan, hänen sanavarastonsa kehittyy. Kirjoitetun kielen lukeminen lapselle on myös tärkeää, koska sen avulla ymmärtävä lukeminen kehittyy passiivisesti. Kun pieni lapsi oppii puhumaan, hän lähtee ajattelemaan ääneen puhuen. Hän esimerkiksi selostaa kaiken tekemisensä. Puheen

tuottaminen vaatii lapselta kykyä ymmärtää tuottamansa sana, taitoa ääntää sana ja käyttää sanaa kommunikaation välineenä. Vaatii myös taitoa yhdistää opitut sanat lauseiksi. (Nurmilaakso 2011, 33-35.)

Jotta päiväkotikielitoiminta olisi lapselle laadukasta varhaiskasvatusta, tulisi sen tarjota lapselle kielellisesti virikkeellinen ympäristö. Kielellistä kehitystä tukevaa materiaalia ja menetelmiä on saatavilla paljon. Loruttelu on hyvä tapa tukea lapsen kielellisyyttä. Tapa on ikivanha, mutta toimiva ja se on säilyttänyt paikkansa lasten kasvatuksessa. Loruttelua voidaan toteuttaa monella tavalla ja vähän eri tavalla eri-ikäisten lasten kanssa. Lorukortit ovat oivallinen tapa käyttää loruja kielellisen kehityksen tukemiseen. Alle kolmivuotiaiden kanssa lorukortteja kannattaa käyttää seuraavalla tavalla. Lorukortit voidaan pitää lasten näkyvillä seinillä ja niitä voidaan lukea ja näyttää joko ryhmissä tai kahden kesken lapsen kanssa. Kolme - viisivuotiaiden kanssa on enemmän mahdollisuuksia lorukorttien kanssa. Tämän ikäisten kanssa kortteja kannattaa pitää esillä sellaisissa paikoissa, joissa lasten on helppo niitä tutkailla. Näin lapset saavat mahdollisuuden tutkia kirjoitettua kieltä ja esimerkiksi kirjoitettujen kirjainten muotoa. Ruokalorut ovat myös toimiva juttu. (Nurmilaakso 2011, 37-38.)

4.2 Kielellisen tietoisuuden tasot

Kielellinen tietoisuus jaetaan eri tasoihin. Nämä tasot ovat nimeltään fonologinen, morfologinen, syntaktinen ja semanttis-pragmaattinen tietoisuuden taso. Kielellisen tietoisuuden merkitys lapsen myöhemmälle kielelliselle kehitykselle on tunnus-tettu. Tämän vahvistavat tutkimukset, jotka on tehty kielen kehityksestä viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana. (Nurmilaakso 2011, 33.)

Fonologinen tietoisuus on tietoisuutta äänneistä. Kirjaimen ja äänneen välillä on yhteys, joka lapsen tulee ymmärtää. Kirjaimen nimi on eri asia kuin se miten kirjain äännetään. Esimerkiksi kirjain P lausutaan eri tavalla sanassa kuin pelkkänä kirjaimena. Lapsen tulee myös oppia miltä kirjain P näyttää. Lapsi oppii sanoja kun hän ensin oppii äänneet. (Nurmilaakso 2011, 34.) Lapsi oppii äänneet valikoivan vahvistamisen kautta. Tämä tarkoittaa sitä, että kun lapsi kuulee ympärillään pu-

hetta, hänen äännevarastoonsa jäävät ne äänteet, joita lapsi useimmin kuulee käytettävän. (Koppinen, Lyytinen & Puttonen 1989, 39.)

Morfologinen tietoisuus on puolestaan tietoisuutta sanoista. Se tarkoittaa sanaston ja muotojen ymmärtämistä. Lapset ovat hyvin luovia sanojen käyttäjiä ja voivat jopa keksiä uusia sanoja, kun eivät löydä sanaa tarkoittamalleen asialle. Lapsella on vahva halu tulla ymmärretyksi. Kielellinen kehitys on nopeaa neljän - kuuden vuoden iässä, koska lapsi omaksuu sanoja nopeaan tahtiin. Morfologisella tietoisuudella on vaikutuksensa dekodaukseen ja luetun ymmärtämiseen. Dekoodaus tarkoittaa sitä, miten yksi sana kootaan äänne äänteeltä kokonaiseksi sanaksi. Lapselle voidaan opettaa uusia sanoja tekemällä niistä mielenkiintoisia ja tätä kautta kehittää lapsen morfologista tietoisuutta. (Nurmilaakso 2011, 34.)

Syntaktinen tietoisuus tarkoittaa tietoisuutta lauseista. Se sisältää kielen sääntöjärjestelmän, sanajärjestyksen, puheen rytmin ja melodian. Sääntöjärjestelmä on sitä miten lauseet rakentuvat ja mihin kohtaan pisteet tulevat. Neljä - viisivuotiaana lapsi hyväksyy lauseen oikeellisuuden, jos se on hänen mielestään mahdollinen eli hän arvio sen kokemuksensa perusteella. Vasta kuusi - seitsemänvuotiaana lapsi oppii arvioimaan kieliopillisia asioita lauseessa. Lapsen syntaktinen tietoisuus kehittyy siis kognitiivisen kehityksen ohessa. Lapsi oppii kielellisiä sääntöjä puhemelodian ja lorujen kautta. (Nurmilaakso 2011, 35.)

Semanttinen tietoisuus on tietoa sanojen sisällöstä ja merkityksistä. Lapsen on tärkeä oppia, mitkä sanat kuuluvat samaan sanaryhmään ja miten äänenpainot vaikuttavat sanoihin. Pragmaattinen tietoisuus on puolestaan sitä, miten kieltä käytetään käytännössä. Tämä taito kehittyy lapsen kasvaessa ja kielellisen osaamisen kehittyessä. Lasta tulee rohkaista kyselemään asioita. Näin tuetaan lapsen pragmaattisen tietoisuuden kehitystä. Lapselle kannattaa lukea kertomuksia ja loruja sekä testata sen jälkeen onko lapsi kuunnellut ja ymmärtänyt luetun. (Nurmilaakso 2011, 35.)

4.3 Kielen yhteys muuhun kehitykseen

Kielellä on monia eri ulottuvuuksia. On todettu, että kielellä on sosiaalinen ja psykologinen merkitys. Oppiminen ja kulttuuriin kasvaminen tapahtuvat kielen ja vuorovaikutuksen avulla. Kielen oppiminen on yhteydessä vuorovaikutustaitojen oppimiseen. Pohjimmiltaan puheen oppiminen on sitä, että opitaan miten toisten ihmisten kanssa ollaan. Ilmaisemme itseämme kielen avulla. ”Kielen avulla tervehdimme, kiitämme, pyydämme anteeksi, ilahdutamme, arvioimme, annamme toimintaohjeita, osoitamme välittämistä ja haavoitamme.” Lapsen kokemus varhaisista vuorovaikutustilanteista vaikuttaa hänen myöhempään kehitykseen. Näillä kokemuksilla on vaikutusta sosiaalis-emotionaaliseen kehitykseen, mutta myös kognitiiviseen kehitykseen, johon kuuluu ajattelu, puhe ja ymmärtäminen. Yllättäen vaikutus ylettyy jopa persoonallisuuden ja temperamentin muotoutumiseen. (Hakamo 2011, 11-12.)

4.4 Kielen kehitys vaiheittain

Äidinkielen oppiminen edellyttää lapselta kielen äänteiden, sanaston ja kielioppisääntöjen omaksumista. On välttämätöntä, että lapsi osaa kielen rakenneasiat, jotta hän voi muodostaa kunnollisia lauseita, taivuttaa sanoja oikein ja saada kielellisen viestinsä perille ymmärrettävästi. (Lyytinen & Lyytinen 2002, 93.)

4.4.1 Jokeltelu ja äänteet

Lapsen kielellinen kehitys alkaa jokeltelusta. Sen myötä vauva oppii äänteitä. Äänteet lapsi oppii kuuntelemalla, katselemalla ja matkimalla ympäristöstä tulevaa mallia. Vasta muutaman viikon ikäinen vauva havaitsee jo ympäristön ääniä ja ihmisten puhetta. Tästä äänimaailmasta lapsi oppii tunnistamaan puheelle tyypilliset piirteet. (Hakamo 2011, 23.)

Lapsella on jo syntymähetkellä valmiudet kuulla melko hyvin. Puheen tulkitsemiseen vastasyntynyt ei vielä pysty, mutta ei ole pystytty tutkimaan jäsentyvätkö ais-

timukset jo tuossa varhaisessa vaiheessa puheen ja kielen havainnoiksi. On kuitenkin tutkittu, että keskushermosto aktivoituu jo ennen syntymää ja tietyt aivoalueet alkavat jakautua eri tehtäviin sikiökaudella. Tämä kehitys jatkuu varhaislapsuudessa. (Hakamo 2011, 23.)

Itkeminen on lapsen ensimmäinen kommunikointikeino. Sillä tavalla lapsi ilmaisee pahaa oloa tai kipua. Lapsi nauttii jokeltelusta, koska hän pitää oman äänensä kuulemisesta. Jokeltelulle ominaista on, että lapsi toistaa ääniä ja vokaaleja ja myöhemmin mukaan tulevat myös konsonantit. On tärkeää, että jokelteluun reagoidaan. Se on lapsen puheen kehittymisen edellytys. Lasta tulee kuunnella ja hänen kanssaan tulee leikkiä. Tämän seurauksena lapsi oppii pikku hiljaa hallitsemaan omia tunteitaan. (Hakamo 2011, 23.)

Äänteiden havaitsemisen kehitys on pienellä lapsella nopeaa. On huomattu, että jo neljän päivän ikäiset vauvat suosivat oman äidinkiellensä sävelkorkeutta ja intonaatiota. Kaikkien kielten äänne-eroja vauvat erottavat jo alle kuuden kuukauden ikäisinä. Äidinkielen äänteiden erottaminen puolestaan vahvistuu kymmenen kuukauden ikäisillä vauvoilla ja samalla muiden kielten erottelukyky häviää. (Hakamo 2011, 25.)

Kolmen kuukauden ikäinen vauva on valmis tuottamaan äänneitä, sillä rakenteelliset muutokset mahdollistavat sen. Vastasyntyneen lapsen kurkunpää on korkealla, joten lapsen on mahdollista hengittää ja syödä yhtä aikaa. Kolmen kuukauden iässä lapsen kurkunpää painuu alemmaksi ja kielen taakse jää ilma-aukko. Tämä mahdollistaa äänteiden tuottamisen. Viiden kuukauden ikäisenä vauva äänтелеe itkun avulla ja lisäksi hänestä lähtee huokauksia, napsauksia, naurua ja vokaalista ääntelyä. Lapsen ensimmäisen elinvuoden aikana äänteiden havaitsemiseen ja tuottamiseen tarvittavat hermoverkot kehittyvät aivoissa. Neljän - seitsemän kuukauden iässä lapsi aloittaa jokeltelun. (Hakamo 2011, 25.) Lapsen ääntely alkaa ensimmäisen puolen vuoden jälkeen muistuttaa enenevässä määrin ympäristössä puhuttavia äänneitä ja puolestaan ympäristöön kuulumattomat äänet karsiutuvat (Lyytinen & Lyytinen 2002, 93).

Jokeltelussaan lapsi toistaa vokaaleista ja konsonanteista koostuvia sarjoja. Tätä kutsutaan kanoniseksi jokelteluksi. Äänneyhdistelmien toistelu auttaa lasta tuottamaan puhetta ja kontrolloimaan ääntelyään. Lapsen äänteiden kehitys on vilkkaimmillaan ensimmäisen ja toisen ikävuoden aikana. Kaikki aikuisen puheen vokaalit lapsi on oppinut jo kolmevuotiaana. Jokeltelu muodostaa perustan lapsen myöhemmälle kielen oppimiselle. (Lyytinen & Lyytinen 2002, 93-94.)

4.4.2 Sanat

Ennen kuin lapsi täyttää vuoden hänelle kehittyy kyky erottaa erilaiset puhettavat, äänet ja sävyt. Samalla kehittyy auditiivinen eli kuuloon perustuva hahmottaminen ja muistaminen. Lapsi oppii ymmärtämään puhetta jo kauan ennen kuin hän tuottaa sitä itse. Passiivinen sanavarasto laajenee koko ajan lapsen tarkkaillessa ympäristöään. Lapsi siirtyy jokeltelusta kokonaisuun sanoihin pikku hiljaa. Ensimmäisiä sanoja lapsi alkaa tuottaa yleensä noin 12-15 kuukauden ikäisenä. Lapsi matkii sanoja ympäriltään tulevasta puheesta ja siksi lapsen ensimmäiset sanat ovatkin peräisin hänen lähiympäristöstään. Näihin kuuluvat esimerkiksi lapsen lelut tai läheiset ihmiset. (Hakamo 2011, 25-26.)

Puheen alkamiselle on olemassa edellytyksiä. Täytyy olla kyky säädellä hengitystä, äänentuottoa ja artikuloitua. Muistikapasiteetti on myös tärkeä puheen tuottamisen kannalta, sillä täytyy hallita muun muassa sanojen merkitykset ja säilyttää kuulohavainto. (Hakamo 2011, 26.) Lapsella täytyy olla myös kyky käyttää lausumaansa sanaa kommunikaation välineenä (Lyytinen & Lyytinen 2002, 95).

Lapsi alkaa oivaltaa kielen sosiaalisen luonteen toisen ikävuoden aikana. Hän ymmärtää, että sanat ovat yhteisesti sovittuja. Kaksivuotiaan sanavarastoon kuuluu suomalaisten tutkimustulosten mukaan keskimäärin reilut 250 sanaa ja siitä sanasto alkaa laajeta keskimäärin kymmenen sanan päivävauhtia. Keskimäärin jo 14 000 sanamäärän, lapsi saavuttaa kuusivuotiaana. (Lyytinen & Lyytinen 2002, 95).

Toisen ikävuoden loppupuolella lapsi oppii yhdistämään osaamiaan sanoja lauseiksi. Lapsen ensimmäiset puhutut lauseet ovat hyvin yksinkertaisia. Niistä puuttuu monia kieliopillisia elementtejä kuten sijapäätteitä, konjunktioita ja prepositioita. Kehittyminen lauserakenteissa on kuitenkin hyvin nopeaa. Kolmevuotias lapsi käyttää jo peruslauseiden lisäksi kysymys-, käsky- ja kieltolauseita. Varhaisessa kielitaidossa on havaittu suurta yksilöllistä vaihtelua. Tutkimustulosten perusteella lapsen kielen hallinnassa voidaan nähdä jatkuvuutta. Varhain puhumaan oppinut lapsi yleensä käyttää puheessaan monipuolisia lauserakenteita ja ilmaisutapoja aikaisemmin kuin myöhemmin ensimmäiset sanansa sanonut lapsi. (Lyytinen & Lyytinen 2002, 96).

4.4.3 Taivutusmuodot

Lapsi alkaa taivuttaa sanoja, kun perussanasto on karttunut muistiin. Perussanasto tarkoittaa noin 30-50 sanaa. Taivutusjärjestelmä on suomen kielessä monipuolinen. Meidän kielessä verbit taivutetaan eri persoonamuodoissa ja kielessä esiintyy paljon sijamuotoja. Näiden asioiden hallinnalla on oleellinen rooli suomen kielen osaamisessa. Taivutusmuotojen oppiminen on suomen kielestä tehtyjen tutkimusten valossa nopeinta 2-4 vuoden iässä. Taivutusjärjestelmämme perussäännöt ovat keskimäärin halussa viisivuotiailla lapsilla, mutta oppimista tapahtuu vielä kouluiässä. (Lyytinen & Lyytinen 2002, 96-97.)

Lapsi kehittyy sanojen taivuttamisessa askelmittain. Ensimmäiset lapsen tuottamat taivutusmuodot ovat arkikielessä usein käytettäviä muotoja. Jo kaksivuotias osaa taivuttaa sanoja monikossa, käyttää omistus eli genetiivimuotoa ja mainita yksittäisiä sisä- ja ulkopaikallissijoja. Esimerkiksi lapsi osaa sanoa: lelu on lattialla. Suomen kielen taivutuksessa esiintyvää astevaihtelua tämän ikäiset eivät vielä hallitse, mikä näkyy lapsen itse keksittyjen muotojen käyttämisessä. Tämän ikäisille se on kuitenkin normaalia. Virheilmaisut todistavat, että lapsi muokkaa kieltä itsenäisesti ja soveltaa oppimiaan taivutuspäätteitä puheeseen. On mielenkiintoista, että lapsi pyrkii säännön mukaiseen taivutukseen silloinkin, kun käyttää virheellistä ilmaisua. Hän saattaa esimerkiksi taivuttaa adjektiivin hyvä vertailumuodot muodossa hyvä, hyvämpi. (Lyytinen & Lyytinen 2002, 97-98.)

Kaksivuotiaan puheessa preesens on vallitseva aikamuoto, koska lapsi on vielä voimakkaasti sidoksissa nykyisyyteen, asioihin jotka tapahtuvat tässä ja nyt. Käskymuodot opitaan varhain. Lapset oppivat myös niiden tehon. Kaksivuotiaat lapset käyttävät paljon imperatiivimuotoja, kuten 'anna', 'tule' ja 'ota'. Kaksi - kolmevuotiaat lapset käyttävät preesens muodon lisäksi imperfektiä ja taivuttavat verbejä eri persoonamuodoissa. (Lyytinen & Lyytinen 2002, 98.)

Esineiden ominaisuuksiin lapsi kiinnittää huomiota keskimäärin kolmevuotiaana. Lapsi käyttää puheessaan adjektiivien vertailuasteista lähinnä perusmuotoa, mutta osaa tunnistaa esineiden kokoeron sitä kysyttäessä. Lisäksi lapsi osaa ilmaista esineiden paikan ja sijainnin. (Lyytinen & Lyytinen 2002, 99.)

Viisivuotias lapsi on omaksunut äidinkiелensä perussäännöt koskien sanojen yhdistelyä ja taivutusmuotoja. Lapsen puheessa esiintyy eri sanaluokkien sanoja ja lausetyyppejä. Hän osaa adjektiivien vertailumuodot ja harvinaisemmatkin sijamuodot. Lapsi on myös oppinut hahmottamaan aikaa ja osaa nyt ilmaista sitä puheessaan. Nämä perustaidot luovat perusteet lukemisen ja kirjoittamisen oppimiseen. (Lyytinen & Lyytinen 2002, 99-100.)

4.4.4 Kerrontataidot

Lapsen kertomat tarinat pohjautuvat usein hänelle tärkeisiin kokemuksiin ja tapahtumiin. Tarinat voivat myös olla lapsen itse keksimiä. Lapselta voidaan testata tarinan ymmärtämistä lukemalla hänelle tarina ja pyytämällä häntä sen jälkeen toistamaan se. Lapsen tarinan ymmärtämiseen vaikuttaa lapsen keskittymiskyky, se miten hän on ymmärtänyt tarinan juonen ja kuinka hän muistaa siinä esiintyneet yksityiskohdat. (Lyytinen & Lyytinen 2002, 103-104.)

Spontaanisti lapsi alkaa kertoa tarinoita kahden ja kolmen ikävuoden välillä. Silloin lapsen sanaston ja lauserakenteiden kehitys on kehittynyt sille tasolle, että se on mahdollista. Lisäksi lapsi kykenee muodostamaan pysyviä mielikuvia ympäristön asioista ja tapahtumista. Kolmen ja viiden ikävuoden aikana lapsen tarinat saavat lisää pituutta ja yksityiskohtia. Neljävuotias lapsi hyppelee asioissa eli jättää ker-

tomatta tarinan kannalta olennaisia asioita. Viisivuotias pystyy kertomaan lyhyen tarinan johdonmukaisesti alusta loppuun. (Lyytinen & Lyytinen 2002, 104.)

On havaittu, että tarinankerrontataidot ovat yhteydessä myöhempään hyvään koulumenestykseen ja siksi niihin pitäisi kiinnittää enemmän huomiota. Nämä taidot vaikuttavat myös sosiaalisiin taitoihin. Vanhemmat voivat vaikuttaa lapsen tarinankerrontataitoihin lukemalla lapselle paljon satuja ja keskustelemalla lapsen kanssa. Lapsen kertomasta tarinasta voi kysyä tarkentavia kysymyksiä. (Lyytinen & Lyytinen 2002, 104-105.)

5 LAPSEN SOSIAALISUUDEN JA PERSOONALLISUUDEN KEHITYS

Kielen kehitys ei ole irrallinen kehitysalue lapsen kokonaiskehityksessä (Laakso 1999, 11). Lapsen kielellinen kehitys vaikuttaa hänen sosiaalisuutensa ja persoonallisuutensa kehitykseen. Siksi uskon myös, että kielikyvyllä on vaikutuksensa muihinkin lapsen kehitysalueisiin kuin pelkkään kielen kehitykseen.

5.1 Sosiaalinen kehitys

Sosiaalinen kehitys on yhteydessä lapsen minäkäsityksen ja tunne-elämän kehittymisen kanssa. Lapsen sosiaaliseen kehitykseen vaikuttaa se minkälaisessa ympäristössä lapsi elää. Sosiaalinen kehitys jatkuu läpi elämän, mutta perustaidot opitaan lapsuudessa. (Karling, Ojanen, Sivén, Vihunen & Vilén 1997, 166.)

Lapsen sosiaalinen kehitys alkaa ensimmäisen luottamussuhteen rakentumisesta toiseen ihmiseen eli hoitavaan vanhempaan. Eriksonin mukaan tämän suhteen kautta lapselle syntyy perusluottamuksen tunne. Kiintymyssuhdemalleissa kuvataan erilaisia vuorovaikutusmalleja, joiden avulla lapsi alkaa hahmottaa itseään suhteessa muihin ihmisiin. Lapsi tarvitsee vanhemmiltaan läsnäoloa, läheisyyttä, empatiaa ja tarpeiden huomioonottamista. Tämän lisäksi lapsi tarvitsee selkeät, johdonmukaiset säännöt ja rajat. Tämä tuottaa lapselle turvallisuuden tunnetta. (Karling ym. 1997, 166.)

Sosiaalisia taitoja lapsi oppii myös mallista. Lapsi voi käyttää malleinaan perheenjäseniään eli vanhempiaan ja vanhempia sisaruksiaan. Perheen kautta lapsi oppii sukupuolieroja ja vuorovaikutustaitoja. Lisäksi kotikasvatus vaikuttaa lapsen tulevaisuuden arvoihin ja asenteisiin. Myös tiiviisti lapsen arjessa läsnä olevat sukulaiset ja muut aikuiset muovaavat lapsen sosiaalista kehitystä. (Karling ym. 1997, 166-167.)

Vertaissuhteet ovat oleellinen osa lapsen sosiaalista kehitystä. Niillä tarkoitetaan ikätovereihin, kavereihin ja ystäviin luotuja suhteita. Kaverit ovat lapselle tärkeitä ja niiden merkitys lisääntyy lapsen kasvaessa. Kavereiden kanssa lapsi oppii toimimaan yhdessä ja noudattamaan yhteisiä sääntöjä. (Karling ym. 1997, 167.) Ryhmään eli esimerkiksi kaveriporukkaan kuulumisen vahvistaa lapsen itsetuntoa ja suojaa kiusaamiselta. Tässä ryhmässä lapsi oppii ottamaan oman paikkansa ja tekemään kompromisseja. (Juusola 2011, 176.) Leikkiminen on hyvä keino oppia sosiaalista kanssakäymistä. Mielikuvitusleikkien ja roolileikkien avulla lapsi voi harjoitella sosiaalisia tilanteita. Joskus aikuisen on puututtava leikkeihin, koska lapsi vasta harjoittelee vuorovaikutustaitoja ja toisten huomioon ottamista. Aluksi lapsi tarvitsee aikuisen apua ja ohjausta paljonkin, mutta iän karttuessa lapset oppivat selvittämään riitatilanteita myös keskenään. Kiusaaminen ja ystävyysuhteiden puuttuminen lapsen kohdalla johtaa yleensä kielteisen minäkuvan muodostumiseen. (Karling ym. 1997, 167.)

Päivähoito ja koulu ovat lapsen sosiaalisen kehityksen oppimisympäristöjä. Päivähoidossa lapsi oppii muun muassa noudattamaan sääntöjä, keskittymään tehtävään asiaan, ottamaan vastuuta ja tuomaan omia mielipiteitään esille ryhmässä. Lapsen oppimisympäristöt siirtävät lapseen oman yhteisönsä arvoja ja asenteita. Ne heijastavat muuta yhteiskuntaa ja kulttuuria. Joskus nämä arvot ja asenteet ovat ristiriidassa perheen näkemysten kanssa. Siksi vanhempien ja kasvattajien välinen luottamus ja toiminnan tavoitteista keskusteleminen on tärkeää. (Karling ym. 1997, 168.) Vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten yhteistyötä kutsutaan kasvatuskumppanuudeksi. Se on ikään kuin silta kodin ja päivähoiton välillä ja sen tavoitteena on perhelähtöisyys sekä vastavuoroiseen vuorovaikutukseen pyrkiminen. Monissa suomalaisissa päiväkodeissa kasvatuskumppanuutta on toteutettu jo pitkään hyvällä menestyksellä. (Juusola 2011, 232-233.)

5.2 Persoonallisuuden kehitys

Ihmisen persoonan biologisen osan muodostaa temperamentti. ”Temperamentti tarkoittaa ihmisen synnynnäistä valmiutta reagoida tietyllä tavalla ympäristön ärsykkeisiin tai toimia tietyllä tyylillä.” (Keltikangas-Järvinen 2010, 29-30.) Persoonal-

lisuus muovautuu kasvatuksen ja kokemusten seurauksena, mutta temperamentti määrää sen miten lapsi kasvatuksen kokee ja lapsen temperamentti-aihteet vaikuttavat myös siihen, millaista kasvatusta hän saa. Temperamentti luo edellytykset persoonallisuuden kehitykselle. (Keltikangas-Järvinen 2010, 30-31.)

Persoonallisuus on enemmän kuin yksi ihmisen osa-alueista (Karling, Ojanen, Sivén, Vihunen & Vilén 1997, 144). Ihminen toimii persoonansa avulla kaikessa toiminnassa. Persoonallisuuteen kuuluu olennaisena osana minäkuva, joka tarkoittaa ihmisen omaa käsitystä siitä, millainen hän on. (Keltikangas-Järvinen 2010, 30-31.) Ihminen ja hänen persoonansa muuttuu koko ajan. Kokemukset elämässä muuttavat ja kasvattavat yksilöä ihmisenä. Persoonaan kohdistuva muutos voi kasvun, kehityksen tai oppimisen seurausta. (Haapaniemi & Raina 2005, 17.)

Lapsen persoonallisuuden kehitykseen liittyy monia kehityspsykologiasta tuttuja kehitysteorioita. Näitä teorioita ovat kehittäneet muun muassa Erik H. Erikson, Margaret Mahler ja Sigmund Freud. Heidän esittämänsä teoriat ovat osittain vanhentuneita, mutta niillä on vaikutusta vielä nykyisiinkin näkemyksiin kasvatuksesta. Uusimman teorian lapsen persoonallisuuden kehityksestä on luonut Daniel Stern, ja sitä ajattelin tässä syvemmin käsitellä. (Karling ym. 1997, 145.)

Stern on sitä mieltä, että lapsella on aistimuksia oman minän hahmottamisesta jo kauan ennen kuin hän osaa puhua. Hän kehitti teoriansa tarkastelemalla terveitä lapsia ja vertaamalla heidän käytöstään uusimmissa vauvatutkimuksista saatuun tietoon. Sternin teoriassa on viisi vaihetta eli maailmaa, jossa lapsi elää. Nämä maailmat kuvastavat niitä minäkokemuksen ja vuorovaikutussuhteiden tasoja, missä lapsi kussakin kehitysvaiheessa on. (Karling ym. 1997, 153.) Kuvaan ensimmäiset vaiheet lyhyesti ja keskityn enemmän niihin lapsen myöhempisiin vaiheisiin, joilla on tutkimukseni kannalta enemmän merkitystä.

Tunteiden maailma(0-6vk). Alkeellisia tulkintoja maailmasta lapsi alkaa Sternin mukaan tehdä jo vastasyntyneenä. Lapsella on monia synnynnäisiä toimintavalmiuksia kuten kyky havainnointiin ja tunneilmaisuun. Vauva myös tunnistaa tutut, sikiöaikana kuullut äänet kuten äidin äänen tai tutun laulun, tuntee kosketuksen ja erottaa esineiden ääriiivoja. Vauva ei siis vaan nuku ja syö vaan tutustuu myös aktiivisesti elinympäristöönsä. (Karling ym. 1997, 154.)

Lähin sosiaalinen maailma(7vk-4 ½ kk). Vauvan näkemys maailmasta tämän ikäisenä muodostuu pitkälti häntä hoitavista ihmisistä eli heidän eleistään, ilmeistään, vartalon liikkeistään ja ääntelystään. On myös erittäin tärkeää, että lasta pidetään sylissä, sillä kosketus vaikuttaa lapsen kehonkaavan muodostumiseen. Lapsi oppii häntä hoitavien aikuisten kautta ei-kielellistä vuorovaikutusta. Hän oppii tulkitsemaan ei-kielellisiä viestejä ja viestimään itseään ei-kielellisesti, mikä on tärkeää, koska mahdollisuutta kielelliseen viestintään ei vielä ole. (Karling ym. 1997, 154-155.)

Mielenmaisemien maailma(4 ½ kk – 1v). Lapsi alkaa ymmärtää erillisyytensä suhteessa muihin ihmisiin ja sitä kautta hoksaamaan myös oman mielenmaisemansa olemassaolon. Mielenmaisema on jokaisen ihmisen yksityinen asia, jota muuta eivät näe ja siihen kuuluu yksilön aikomukset, halut, tunteet, tarkkaavaisuus, ajatukset ja muistot. Mielenmaisemaa voi myös jakaa toisen kanssa esimerkiksi siten, että lapsi ja aikuinen jakavat leikkimisen riemun yhdessä. Lapsi nauttii tällaisista jaetuista kokemuksista. Tämän ikäinen lapsi myös rakastaa piiloleikkejä ja on hyvin utelias ympäröivää maailmaa kohtaan. Kävelemään oppiminen myös laajentaa uudella tavalla lapsen kykyä tutustua ympäristöön. (Karling ym. 1997, 155.)

Sanojen maailma (noin 1v-2v). Tähän asti lapsen maailma on ollut ei-kielellinen, mutta nyt siihen tulee mukaan sanat. Lapsi oppii viittaamaan asioihin ja ihmisiin sanojen avulla ja ymmärtää myös, että voi kommunikoida niiden kautta. Tässä vaiheessa myös lapsen ajattelu kehittyy. Se ei ole enää sidottu nykyhetkeen. Muistin kehittyminen ja aikakäsityksen laajentuminen mahdollistavat lapsen kyvyn ajatella myös aiemmin tapahtuneita asioita. Esimerkiksi lapsi voi muistaa pari päivää sitten tapahtuneen asian, kyetä palauttamaan sen mieleensä ja mallioppimaan

tästä mieleen palautetusta hetkestä. Lisäksi tämän vaiheen aikana lapsen mielikuvitus kehittyy nopeasti ja lapsi kykenee miettimään tekojensa seurauksia etukäteen. (Karling ym. 1997, 156.)

Kertomusten maailma (noin 3-4v). Lapsi oppii keksimään ja kertomaan tarinoita noin kolmen vuoden ikäisenä. Siihen vaaditaan sanojen osaamisen lisäksi kykyä tulkita ihmisten tekemisiä, haluja ja päämääriä. Kertomusten sepittäminen ja muille ihmisille niistä kertominen ovat lapsen keino harjoitella omaksi itseksi tulemistä. Se on mielikuvan luomista omasta minästä. Lapsi pohtii kuka ja millainen hän oikein on. Lapsen kuvaamat tarinat ja kertomukset eivät ole sama asia kuin todelliset kokemukset. Vaikka tarina kertoisi koetusta tapahtumasta, saattaa se olla ristiriidassa todellisuuden kanssa. Sternin mielestä tarinat kasvattavat lasta, mutta toisaalta lapsen ei-kielellinen ja sitä kautta kokonaisvaltainen maailma pirstaloituu kielen kehittymisen myötä. (Karling ym. 1997, 156.)

6 VARHAISKASVATUS JA KIELIKYLPY

Varhaiskasvatus voidaan määritellä vuorovaikutustapahtumaksi lapsen ja kasvat-tajan välillä. Kasvattaja voi olla lapsen vanhempi tai päivähoidon, esikoulun var-haiskasvattajana toimiva työntekijä. Varhaiskasvatus voidaan nähdä laajemminkin kaikkena kasvatustoimintana, joka on tavoitteellista ja tähtää 0-6-vuotiaiden lasten kokonaispersoonallisuuden kehittämiseen. Kasvattaminen varhaiskasvatuksessa tapahtuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kautta. Nämä kolme kasvattamisen tapaa ovat varhaiskasvatuksessa integroituneet vahvasti toisiinsa ja siksi niitä on vaikea erottaa toisistaan. (Brotherus, Hasari & Helimäki 1990, 8-9.)

6.1 Käytetyt kasvatustapahtumat

Päivähoidossa käytetään eri menetelmiä ja toimintatapoja. Kasvatustoimintakomi-tee jakaa ne perushoittoon, leikkiin, pieniin työtehtäviin ja askareisiin, opetus- ja toimintatuokioihin sekä ympäristöön tutustumiseen. Lisäksi päivähoitoon järjeste-tään kohokohtia, kuten retkiä ja juhlia. (Ojala 1984, 200.)

Lapsen perushoittoon kuuluu sopiva päivärhythmi, riittävä uni, säännöllinen päivittäi-nen ulkoilu, terveellinen ruokavalio ja siisteystottumusten harjoittelu. Päivähoidos-sa tärkeä osa lapsen jokaista päivää on leikki. Leikki voidaan jakaa harjoittelu-, rakentelu-, rooli- ja sääntöleikkeihin. Nämä tyypittelyt ovat – roolileikkiä lukuun ot-tamatta – Piaget'n jaottelun mukaiset. Kasvatustapahtumia korostaa pienten työtehtä-vien ja askareiden kasvatuksellista merkitystä arjen tiimellyksessä. Opetus- ja toi-mintatuokiot voivat liittyä kielen kehittämiseen, liikuntaan, musiikkiin, kuvalliseen ilmaisuun, dramatisointiin, terveyden vaalimiseen tai käsitteiden oppimiseen. Ym-päristöön tutustumisella tarkoitetaan lapsen tutustumista luontoon. Lasta tutustute-taan myös ihmisen rakentamaan ympäristöön ja ympäröivään sosiaaliseen ympä-ristöön. Ympäristöön tutustumista voi sisällyttää myös opetus- ja toimintatuokioi-hin. (Ojala 1984, 200-201.)

Käytettävissä olevia menetelmiä toteutetaan yleisten periaatteiden mukaan, missä korostetaan muun muassa lasten ja aikuisten välistä vuorovaikutusta, lapsen kodin kanssa tehtävää yhteistyötä, toiminnan suunnitelmallisuutta ja elämänläheisyyttä. Nämä periaatteet kumpuavat jo Fröbelin lastentarhojen ajoilta. (Ojala 1984, 201.)

6.2 Kielikylpy päiväkodissa

Päiväkodin toiminnassa voidaan käyttää kielikylpyä menetelmänä. Tällöin lapset omaksuvat uuden kielen käytännön kokemusten kautta. Kielikylvyn tärkeimpänä periaatteena on se, että kielikylpykieli on mukana kaikissa päiväkodin päivittäisissä tilanteissa, eikä liity vain tiettyihin ohjattuihin tuokioihin. (Björklund, Buss, Laurén & Mård 1998, 175.)

Jokaisella kasvattajalla tulee olla yksi kielellinen rooli kielikylpypäiväkodissa. Tämä rooli pitää säilyttää joka paikassa, missä kasvattaja kohtaa päiväkodin lapsia, myös päiväkodin ulkopuolella. Muutoin lapsi voi mennä sekaisin siinä, mitä kieltä hänen tulee itse missäkin käyttää. Lisäksi kasvattajan on hyvä ymmärtää lapsen äidinkieltä eli niin kutsuttua ensikieltä, koska se tuo lapselle turvallisuuden tunteen. Se on tärkeää erityisesti kielikylvyn alussa, koska silloin lapsi tietää, että vaikka hän ei vielä kielikylpykieltä osakaan, häntä ymmärretään. Kasvattajan ei tarvitse puhua ensikielenään kielikylpykieltä, mutta häneltä odotetaan osaavan sen äidin kielen tasoisesti. Hänen täytyy myös jatkuvasti kehittää kielitaitoaan ja olla yhteydessä kieleen liittyvään kulttuuriin. Vain näin hän voi olla lapselle hyvä kielimalli. (Björklund ym. 1998, 175.) Lapsi tarvitsee kasvattajaa keskustelukumppanina. Hän antaa lapsen toiminnalle kielikylpykielisen asun ja välineet käyttää kielikylpykieltä itse. Tarkoituksena on kehittää lapsen kielitaitoa mahdollisimman monipuoliseksi. (Björklund ym. 1998, 177.)

Päiväkodin arki koostuu eri toiminnoista kuten ulkoilusta, ruokailusta, levosta ja vapaasta leikistä. Nämä päivittäin toistuvat rutiinit tarjoavat erittäin hyvän ympäristön uuden kielen luonnolliselle oppimiselle. Lapsi omaksuu kielen toiminnan kautta. Tällä toiminnalla on selkeästi suunnitellut päämäärät ja tavoitteet, joista kieli-

kylpyä toteuttava henkilökunta on tietoinen. Päämäärät voivat olla pedagogisia tai kielellisiä. Kielikylpyä toteuttavan kasvattajan työ onkin tasapainottelua pedagogisen ja kielellisen roolin välillä ja juuri tämä seikka tekee siitä erityisen haasteellista. Päiväkodin on tarkoitus antaa lapselle sekä kielelliset valmiudet että muut kehitykseen liittyvät perusvalmiudet. (Björklund ym. 1998, 176-177.)

Kaikki rutiinit ja arjen tilanteet pyritään käyttämään kielellisesti hyväksi. Tilanteet käytetään parhaiten hyödyksi kun osa kielikylpyryhmän ohjaajista keskittyy kielelliseen rooliin. Muut aikuiset voivat hoitaa esimerkiksi lasten valvonnan tai tilanteen organisoinnin. Esimerkiksi ulkoilutilanteessa osa kasvattajista osallistuu lasten leikkeihin ja toiset katsovat lasten perään. Näin lapsille tulee leikin kautta tutuiksi ulkoiluun liittyvät kielikylpykielen sanat ja fraasit. Tällaisia sanoja ja fraaseja liittyy muihinkin päiväkodin arjen tilanteisiin, kuten ruokailuun ja pukemis- ja riisumistilanteisiin. Päiväkodissa voidaan myös tehdä erilaisia leikki- ja työpisteitä lapsille. Ne takaavat toiminnan lapsilähtöisyyden ja järjestelmällisyyden ja niiden suunnittelussa on mahdollista ottaa lapset mukaan. Tehtävät eri pisteissä voivat olla esimerkiksi askartelua, piirtämistä tai laskemista. (Björklund ym. 1998, 177-178.)

Uuden kielen omaksuminen kielikylvyn avulla on hyvin yksilöllistä. Jotkut lapsista alkavat käyttää uutta kieltä hyvinkin nopeasti, toisilla tulee kielenomaksumisessa ensin niin sanottu hiljainen kausi. Silloin lapsi kasvattaa passiivista sanavarastoaan ja alkaa käyttää kieltä vasta kun kokee osaavansa sitä tarpeeksi. On kuitenkin tärkeää rohkaista kaikkia lapsia puhumaan kielikylpykieltä. Kasvattajan kannattaa kannustaa lasta vastaamaan kokonaisilla lauseilla. On kuitenkin tärkeämpää, että lapsi puhuessaan saa haluamansa viestinsä perille kuin se, että sanoma on täsmälleen oikeassa kielioppillisessa muodossa. Kasvattaja voi korjata kielivirheitä epäsuorasti esimerkiksi toistamalla lapsen sanoman vastauksessaan. Kasvattaja voi käyttää eleitä ja ilmeitä tehostamaan omaa kielellistä viestiään. Myös kuvia ja esineitä voidaan käyttää samaan tarkoitukseen. Silloin lapset ymmärtävät paremmin mistä on kyse. Oleellista on kuitenkin, että kasvattaja toiminnallaan herättää lapsen luonnollisen uteliaisuuden ja kiinnostuksen uutta kieltä kohtaan. (Björklund ym. 1998, 179-180.)

6.2.1 Ruotsinkielinen kielikylpy

Pia Kivistö kertoo artikkelissaan työstään kielikylpypäiväkodeissa. Hän aloitti kuu-sivuotiasta lapsista koostuvan kielikylpyryhmän vastuupettajana Vaasan Kappe-linmäen päiväkodissa vuonna 1988. Hän toimi myös Inkerinpuiston päiväkodin kielikylpyopettajana vuosina 1990-1991. Näissä kielikylpyryhmissä toteutettiin ruotsin kielikylpyä suomenkieltä äidinkielenään puhuville lapsille. Lapset jatkoivat päiväkodista suomenkieliseen kouluun erillisenä kielikylpyluokkana. (Kivistö 1991, 37-41.)

Kivistö puhuu kielikylpyryhmän lapsille alusta lähtien pelkkää ruotsia. Hänen mu-kaansa on tärkeää luoda hyvä kontakti lapsiin ja saada heidät tuntemaan olonsa turvalliseksi uudessa tilanteessa. Alussa hän käyttää kommunikoinnin apuna ruot-sin kielen lisäksi elekieltä ja kuvia, jotta lapset ymmärtäisivät paremmin. Kivistö painottaa rutiinien merkitystä myös kielikylpypäiväkodin arjessa. Kaikki mitä he kielikylvyssä tekevät opitaan käytännön kokemusten kautta käyttäen kieltä väli-teenä. Aluksi lapset vastaavat Kivistön puheeseen suomeksi, mutta vähitellen lasten sanavarasto karttuu ja lapset alkavat itse tuottaa ruotsinkielistä puhetta. (Kivistö 1991, 37-41.)

Kivistön (1991, 37-41.) mukaan saduilla, lauluilla, loruilla ja sanaleikeillä on oleelli-nen paikka kielikylpyopetuksessa. Niiden kautta kielen ymmärtäminen kehittyy. Kivistö aloittaa aina lapsille ennestään tutuilla saduilla ja lauluilla, joita monet lap-sista ovat kuulleet suomeksi. Sadut tuovat kieleen ja sen opetteluun uusia vivah-teita. Niissä esiintyy lasten kokemia tuttuja tilanteita sekä jännitystä, iloa ja surua. Kivistö käyttää toiminnassaan runsaasti laululeikkejä. Niiden sisältö käy ilmi laulua leikkiessä. Esimerkiksi laululeikissä nimeltä Huvud, axlar, knän och tår (Pää, olka-pää, polvet ja varpaat) osoitetaan samalla niitä kehonosia, joista lauletaan.

Musiikilla ja sen eri muodoilla on tärkeä rooli Kivistön kielikylpyryhmän toiminnas-sa. Hän jakaa lapset pienenpiin ryhmiin ja pitää näille n. 8 hengen ryhmille erik-seen musiikkituokioita. Musiikkituokioissa opetellaan soittimien ruotsinkielisiä ni-miä, opetellaan soittamaan niillä, lauletaan ruotsinkielisiä lauluja ja maalataan mu-siikin mukaan. Musiikkimaalauksessa ensiksi lapset makaavat lattialla silmät sul-

jettuina ja vain kuuntelevat musiikkia. Kun musiikki soitetaan uudestaan, lapset saavat ryhtyä maalaamaan. (Kivistö 1991, 40-41.)

Kivistö vakuuttaa toiminnan olevan kielikylpyryhmässä samanlaista kuin muissakin päiväkodin esikouluryhmissä, mutta koska joka päivä käytetään muuta kuin lapsen äidinkieltä ja yritetään oppia tämä uusi kieli, on kaikki tehtävä hiukan konkreettisemmin. Erityisesti alussa joudutaan puhumaan vähän hitaammin ja selkeämmin ja selittämään asiat useampaan kertaan. Lapsilta kielikylpytoiminta vaatii hyvää keskittymiskykyä ja siksi Kivistö käyttää toiminnan vetämisessään keinoja, jotka auttaisivat siinä. (Kivistö 1991, 42.)

6.2.2 Englanninkielinen kielikylpy

Jyväskyläläisessä Kortesuon päiväkodissa on ollut jo kymmenen vuotta käytössä Clil-menetelmä. Se on kielikylpymenetelmä, jossa englannin kieltä nivotaan lapsen arkeen oman äidinkielen rinnalle. Clil on lyhennys sanoista Content and Language Integrated Learning ja se tunnetaan myös suomennuksella vieraskielinen opetus. Lastentarhanopettaja Ulla Iso-Ahola on yhdessä kollegojensa Tea Ahlströmin ja Lea Rosalan kanssa ollut alusta asti mukana kehittämässä päiväkodin Clil-toimintaa. (Höglund 2009, 40.)

Aholan mukaan lapset ymmärtävät vieraskielistä puhetta paljon enemmän kuin tuottavat. Kymmenen vuoden kokemus toiminnan pyörittämisestä on tuonut pääomaa siitä, miten lapsen kielitaitoa kasvatetaan luontevimmin; nivomalla vierasta kieltä arjen rutiineihin. Samoja fraaseja toistetaan tutuissa tilanteissa. Lapsista pienimmätkin osaavat pyytää ruokapöydässä kohteliaasti: "Milk, please." (Höglund 2009, 40.)

Toimintaa lähdettiin kehittämään Suomi-Amerikka-seuran aloitteesta. Tilaksi valikoitui Kortepohjan alueella sijaitseva Kortesuon päiväkotitoiminta, koska alueella oli jo koulu, jossa toteutetaan englantipainotteista opetusta. Lisäksi alue on kansainvälisten opiskelijoiden suosiossa, joten se oli jo alun perin monikielinen ja kulttuurinen. (Höglund 2009, 40.)

Menetelmän kehittäminen on vaatinut työntekijöiltä luovuutta ja innovoivaa työtettä. Lasten kanssa käytettäviä toimintatapoja on mietitty yhdessä ja haalittu sieltä täältä materiaaleja, joita toiminnassa on voitu hyödyntää. Clil-toiminnan alusta asti mukana on myös ollut yksi työntekijä, joka puhuu äidinkielenään englantia eli on niin sanotusti natiivi. Tämä koettiin hyväksi sekä lasten kielen oppimisen että aikuisten kielenhuollon kannalta. Oman lisänsä päiväkodin arkeen tuovat kansainväliset opiskelijat, jotka tekevät harjoittelujaksoja päiväkodissa. (Höglund 2009, 40-42.)

Tällä hetkellä päiväkodissa on kolme ryhmää, joissa pidetään Clil-toimintaa. On yksi kuusivuotiaiden esikouluryhmä ja kaksi 3-5-vuotiaiden ryhmää. 3-5-vuotiaiden ryhmissä Clil näkyy arjen käytännöissä, mutta myös ”enkkutuokioiden” merkeissä. Esikouluryhmässä lähes kaikki arkirutiinit sujuvat kasvattajien englanninkielisessä ohjauksessa. ”Enkkutuokiot” pidetään kuitenkin aina suomeksi. Kielen voi muusakin toiminnassa vaihtaa tarpeen mukaan suomeksi, sillä on tärkeintä, että lapsella on turvallinen olo. (Höglund 2009, 40-42.)

7 YHTEISTYÖKUMPPANI VAASA ENGLISH PLAYSCHOOL

Vaasa English Playschool on englanninkielinen leikkikoulu ja se on perustettu 1968. Siellä kieltä opetellaan käyttäen kielikylpymetodia toiminnan kautta. Tätä toimintaa ovat muun muassa lorut, leikit, pelit, askartelu, musiikki ja liikunta. Sanaa opitaan myös erilaisten vaihtuvien teemojen avulla. Lasta rohkaistaan aikuisen mallin ja esimerkin avulla käyttämään englantia kaikissa päivän toiminnoissa. Henkilökunta puhuu lasten kanssa toimiessaan ja keskenään pelkästään englantia, mutta lapsilla on lupa puhua lisäksi omaa äidinkieltään. (Vaasa English Playschool, [viitattu 25.1.2012].)

Vaasa English Playschool yksi Suomen vanhimmista yhdistyksen ylläpitämistä englantilaisista leikkikouluista. Yhdistys on leikkikoulua käyvien lasten vanhempien omistama kannatusyhdistys ja sillä on oma vuosittain valittava johtokunta ja kolme toimikuntaa. Johtokunnassa on kahdeksan jäsentä ja kaksi varajäsentä. Talkootoimikunnan tehtävänä on järjestää erilaisia tapahtumia lapsille. Talkootoimikunta järjestää esimerkiksi leikkikouluun vuosittaiset Halloween-juhlat. (Vaasa English Playschool, [viitattu 29.10.2011].)

Kokopäiväisiä päivähoitopaikkoja English Playschoolissa on tällä hetkellä 36. Ryhmiä leikkikoulussa on kaksi; juniors- ryhmä 5-vuotiaille ja seniors-ryhmä 6-vuotiaille. Leikkikoulu tarjoaa myös esiopetusta 6-vuotiaille lapsille. Ennen lapsen aloitusikä leikkikoulussa oli kolme vuotta, mutta vastikään on tullut voimaan muutos, jonka mukaan aloitusikä on nyt viisi vuotta. Aloittaessaan lapsen ei tarvitse osata englantia ennestään, mutta häneltä edellytetään riittävää suomenkielen taitoa. (Vaasa English Playschool, [viitattu 25.1.2012].) Käytyäni tutustumassa leikkikouluun, johtaja Teija Vähälummukka kertoi, etteivät he tämän vuoksi ota mielellään vastaan maahanmuuttaja perheitä ja heidän lapsiaan. Näiden lasten suomenkielen oppiminen vaarantuu, jos heidät sijoitetaan varhaisessa vaiheessa englanninkieliseen ympäristöön.

Toiminnan tavoitteena on tarjota päivähoitoa, jonka keskeisenä elementtinä on englannin kieli. Toimintaa toteutetaan kielikylpymetodin mukaisesti. Päiväkodin

väki on listannut kasvatuksellisia tavoitteita. Näitä ovat englannin kielen alkeet, sosiaaliset taidot, kommunikaatiotaidot, avoimuus, kansainvälisyys, monikulttuurisuus, aloitekyky, hyvät tavat, kunnioitus luontoa ja ympäristöä kohtaan, luovuus sekä fyysinen ja psyykinen kehitys. Lapsia rohkaistaan puhumaan englannin kielellä ja samalla tuetaan lapsen yksilöllistä kehitystä ja kasvua. Leikkikoulun toiminta-ajatuksena on pyrkiä tarjoamaan monipuolinen kasvu- ja oppimisympäristön, turvallista perushoitoa ja mahdollisuus oppia englannin kieltä kielikylpymenetelmin. (Vaasa English Playschool, [viitattu 25.1.2012].)

Leikkikoulun henkilökuntaan kuuluu kuusi vakituista työntekijää. Heistä kolme on lastentarhanopettajia ja loput kolme, lastenhoitajia. Lastentarhanopettajat puhuvat äidinkielenään suomea ja lastenhoitajat äidinkielenään englantia. Lisäksi talossa toimii päiväkotiapulainen, päiväkotiharjoittelija sekä ryhmäavustaja. (Vaasa English Playschool, [viitattu 29.10.2011].) Henkilökuntaan kuuluu kaksi natiivityöntekijää eli äidinkielenään englantia puhuvia kasvattajia.

Vaasa English Playschool on hyvin suosittu päiväkotikoulu. Leikkikouluun on jatkuva jono ja siksi päiväkotipaikkaa ei voida tarjota kaikille halukkaille. Päiväkodinjohtaja Teija Vähälummukan mukaan paikat joudutaan arpomaan tasapuolisuuden vuoksi. Päiväkotikoulu oli ennen yksityinen, mutta kolme vuotta sitten Vaasan kaupunki osti suurimman osan päivähoitopaikoista ostopalveluna. Nyt leikkikouluun haetaan samalla lailla kuin muihinkin kaupungin päiväkoteihin eli Vaasan kaupungin haussa. (Paajaste 2011, 4.) Leikkikoulun olemassaolo lisää Vaasaan kansainvälistymistä ja monikulttuurisuutta (Vaasa English Playschool, [viitattu 29.10.2011]).

7.1 Leikkikoulun käyttämä kielikylpymenetelmä eli vieraskielinen opetus

On olemassa useita erilaisia kielikylpymenetelmiä. English Playschoolissa on käytössä menetelmä, jota kutsutaan täydelliseksi kielikylvyksi. Se on suomennettu sanoista early total immersion. Kieltä ei opeteta minkäänlaisen pakon ja pänttäämisen avulla vaan kielen oppiminen on sidottu toimintaan. Alusta lähtien lasta rohkaistaan käyttämään englantia kaikessa toiminnassaan. Tarkoituksena on, että lapsi oppii kielen omassa tahdissaan ja omien kehitysedellytystensä mukaan.

Vaasa English Playschoolissa käytössä olevaa menetelmää ei kutsuta kielikylvyksi vaan vieraskieliseksi opetukseksi. (Vaasa English Playschool, [viitattu 29.10.2011]). Tämä nimitys on käytössä yleisesti koko Suomessa vieraalla kielellä annettavasta opetuksesta. Toiminnan tavoitteena on tutustuttaa lapsi englanninkielen alkeisiin ja antaa valmiudet jatkaa perusopetuksen vieraskieliseen opetukseen. (Vaasan kaupunki, [viitattu 25.1.2012].)

7.2 Vieraskielinen opetus Suvilahden koulussa

Vaasa English Playschoolin käyneet lapset jatkavat yleensä Suvilahden kouluun, jossa on mahdollista saada opetusta englannin kielellä. Tämä toimintatapa on ollut käytössä kyseisessä koulussa vuodesta 2007. (Vaasan kaupunki, [viitattu 9.2.2012].) Sitä ennen koulussa toteutettiin vieraskielistä opetusta kielisuihkun muodossa. (julkaisematon lähde, Vaasan kaupunki, [viitattu 9.2.2012].) Nykyisen vieraskielisen linjan opetuskielet - suomi ja englanti - muodostavat oppiainerajat ylittävän kokonaisuuden. Ensimmäisellä ja toisella vuosiluokalla opetuksesta noin 80 prosenttia tapahtuu englannin kielellä. Tämä osuus on kolmannella luokalla noin 50 prosenttia ja neljännellä - kuudennella luokalla noin 40-50 prosenttia. (Vaasan kaupunki, [viitattu 9.2.2012].)

Opetus edellyttää lapselta aikaisempaa englannin kielen osaamista, sillä lukemisen ja kirjoittamisen opettelu tapahtuu englannin kielellä. Lapsen kielitaustaa testataan ennen kuin hän aloittaa ensimmäisellä luokalla. Pelkän englannin kielen oppimisen lisäksi koulussa tutustutaan englanninkielisten maiden kulttuuriin ja perinteisiin. (Vaasan kaupunki, [viitattu 9.2.2012].) Opetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden positiivista suhtautumista vieraan kielen oppimiseen ja omaan itseensä kielen oppijana.

8 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TOTEUTUS

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää miten kielikylpymenetelmää varhaiskasvatuksessa toteutetaan ja miten se toimii. Tutkin mitkä ovat menetelmän vahvuudet ja heikkoudet. Tutkin miten menetelmän käyttö heijastuu lapseen ja hänen kehitykseensä sekä millaiset valmiudet se antaa lapsen myöhemmälle kielten opiskelulle. Otan selvää mitä menetelmää käyttävien kasvattajien työ päiväkodissa pitää sisällään ja miten sitä voitaisiin tulevaisuudessa kehittää. Tutkin asiaa kielikylpyä toteuttavan päiväkodin työntekijöiden näkökulmasta.

Kyseessä on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa oleellista on pyrkiä tutkimaan tutkimuksen kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja paljastamaan siitä tosiasioita (Hirsjärvi, Remes & Saajavaara 1997, 161). Creswellin mukaan kvalitatiivinen tutkimus perustuu induktiiviseen prosessiin. Se tarkoittaa sitä, että tutkimustulosten analyysi ja päättely etenee yksityisestä yleiseen. Tulosten tarkkuus ja luotettavuus saavutetaan verifioimalla. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 25.) Yksi laadullisen tutkimuksen tärkeä kriteeri on sen sisäinen johdonmukaisuus (Sarajärvi & Tuomi 2009, 136).

Tutkimuskohteen paikkakunnaksi valikoitui luontevasti Vaasan kaupunki, sillä olen sieltä kotoisin ja Vaasan yliopistossa on tutkittu jo paljonkin kielikylpyä. Kaupunki lähti myös sitä toteuttamaan ensimmäisenä Suomessa. Vaasassa on erikoistuttu erityisesti ruotsin kielen täydelliseen kielikylpyyn. Itse valitsin kuitenkin tutkimusaiheekseni englanninkielisen kielikylvyn, koska aihetta on etenkin Vaasassa tutkittu vähemmän kuin ruotsinkielistä kielikylpyä.

Valitsin tutkimuskohteekseni Vaasa English Playschoolin, koska tiesin leikkikoulun entuudestaan ja olin kuullut siitä pelkkää hyvää. Suoritin tutkimuksen haastattelemalla heidän viisi kasvattajaa. Vakinaisia työntekijöitä leikkikoulussa on kuusi. Haastattelin heistä viisi. Jätin yhden työntekijän tahallisesti haastattelematta, koska hän on äidinkieleltään englanninkielinen, eikä osaa suomea kunnolla. Kysymysten laatiminen englanniksi olisi vienyt minulta liikaa aikaa, enkä tiedä olisiko eng-

lannin kielen taitoni ollut riittävä haastattelun juostavaan etenemiseen ja materiaalin purkamiseen.

Haastattelu valikoitui tiedonkeruumenetelmäksi, koska mielestäni siinä päästään lähimmäksi tutkimuskohdetta eli tässä tapauksessa leikkikoulun työntekijöitä. Kun haastattelu valitaan menetelmäksi, halutaan korostaa sitä, että tutkimustilanteessa ihminen on nähtävä subjektina. Annetaan tilaisuus tuoda esille mahdollisimman vapaasti itseään koskevia asioita. Haastattelun etuna on myös mahdollisuus syventää saatavia tietoja. Haastattelutilanteessa ollaan suorassa vuorovaikutuksessa haastateltavan kanssa, ja siinä voi vaihdella aiheiden ja kysymysten järjestystä. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 34-35.) Mietin aluksi valitsisinko yksilö- vai ryhmähaastattelun. Päädyin yksilöhaastatteluun, koska halusin saada haastateltavista irti juuri sen oman kokemuksen asiasta, enkä yhteistä mielipidettä.

Laadin teemahaastattelurungon (ks. LIITE1), jonka pohjalta toteutin haastattelun. Haastattelussa oli neljä erilaista teemaa. Ne olivat seuraavat: 1. Haastateltavien taustatiedot, 2. Lapsiin liittyvät asiat 3. Kielikylpy menetelmänä sekä 4. Työn mielekkyys ja haasteet. Kysymykset olivat luonteeltaan avoimia eli niihin sai vastata omin sanoin. Avoimilla kysymyksillä halusin antaa vastaajille mahdollisuuden kuvata työtään ja ajatuksiaan mahdollisimman rehellisesti omien kokemustensa pohjalta. En myöskään halunnut liikaa johdatella keskustelua tiettyyn suuntaan. Mietin jonkin aikaa sitä, että olisinko vienyt kysymykset haastateltaville etukäteen nähtäväksi, jotta heillä olisi ollut aikaa tutustua niihin. Tällä lailla olisin saanut ehkä laajempia vastauksia. Päädyin kuitenkin siihen, että en antanut kysymyksiä heille ennen haastattelua, koska halusin saada rehellisiä vastauksia, enkä valmiiksi mietittyjä.

Kun kyseessä on ihmistiede, tutkimuksen jokaisessa vaiheessa joudutaan miettimään eettisiä kysymyksiä. Tärkeimpinä eettisinä periaatteina pidetään ainakin informointiin perustuvaa suostumusta, luottamuksellisuutta, seurauksia ja yksityisyyttä. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 19-20.) Olen saanut tutkimusluvan Vaasa English Playschoolin johtajalta ja saanut hänen kauttaan haastateltavien suostumuksen haastatteluun. Litterointivaiheessa olen pyrkinyt purkamaan nauhat, sillä lailla että

kirjoitettu teksti noudattaa tarkasti haastateltavien lausumia. Olen pyrkinyt käsittelemään ja tulkitsemaan saamaani tietoa mahdollisimman objektiivisesti.

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan yleensä validiteetin ja reliabiliteetin käsitteiden kautta. Validiteetti mittaa sitä, onko tutkimuksessa tutkittu sitä, mitä on luvattu ja reliabiliteetti sitä, ovatko tutkimustulokset toistettavia. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 136.) Olen pyrkinyt rajaamaan tutkimukseni niin, että vastaan ennen kaikkea tutkimuskysymyksiini. Tiedän, että en voi yleistää saamaani tietoa koskien kielikylpyä kovin laaja-alaisesti, koska tutkimuskohteenani on vain yksi päiväkot.

Koska minulla ei ollut ennen tutkimuksen aloittamista kovinkaan paljon tietoa kielikylvystä, olen käyttänyt tulosten analysoimisessa aineistolähtöistä analyysimallia, sisällönanalyysiä. Aineistolähtöinen analyysi lähtee siitä, ettei ennen aineiston hankintaa aseteta tutkimushypoteeseja eli lukoonlöytyjä enakko-oletuksia tutkimuskohteesta tai tutkimuksen tuloksista (Eskola & Suoranta 1998, 19). Laineen (2001) mukaan sisällönanalyysissä pyritään saamaan aineistosta olennainen esiin, esittämään tämä luonnollisella kielellä ja muodostamaan siitä merkityksellisiä kokonaisuuksia. Analyysi voidaan nähdä karkeasti kolmivaiheisena prosessina. Ensimmäinen vaihe on aineiston redusointi eli pelkistäminen, toinen vaihe on aineiston klusterointi eli ryhmittely ja viimeiseen vaiheeseen kuuluu abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 136, 110-111.)

9 TULOKSET

Esittelen kielikylpyä koskevat tulokset teemahaastattelussa esiintyvien eri teemojen ja aineistosta merkityksellisiksi nousseiden teemojen avulla. Valitsin tähän tulosoosuuteen lopulta yksitoista eri teemaa. Pyrin vastaamaan tutkimuskysymyksiin mahdollisimman monipuolisesti ja täsmällisesti. Lähdän liikkeelle kielikylvyn toteutuksesta sekä sen vahvuuksista ja heikkouksista eli sen toimivuudesta menetelmänä. Jatkan lasta koskettaviin teemoihin ja etenen siitä työn mielekkyyteen ja haasteisiin. Lopuksi käyn läpi menetelmää koskevan kehittämisen ja kielikylvyn tulevaisuuden näkymät. Haastateltavat olen merkinnyt suorien lainausten perään koodeilla H1-5.

9.1 Kielikylpymenetelmän toteutus

Vaasa English Playschoolissa kielikylpyä kutsutaan virallisesti vieraskieliseksi opetuksiksi, mutta sitä toteutetaan kielikylpymetodia käyttäen. Käytössä on niin sanottu täydellinen kielikylpy (Laurén 1991). Kaikki haastateltavat korostivat sitä, että leikkikoulun arjessa, kaikessa toiminnassa tulee käyttää englannin kieltä. Se on kielikylpymenetelmän olennaisin periaate. Kielikylpymenetelmä on läsnä kaikissa päivän toiminnoissa, eikä liity vain tiettyihin ohjattuihin tuokioihin (Björklund, Buss, Laurén & Mård 1998, 173). Elekieltä käytetään toiminnassa paljon ja kasvattajat joutuvat toistamaan asioita paljon enemmän kuin tavallisessa päiväkodissa. On myös tärkeää olla läsnä lapsen leikissä, sillä lapsi oppii kieltä keskustelun kautta. Monet haastateltavat kuvasivat leikkikoulun arkea hektiseksi, mutta myös vaihtelevaksi. Kolme haastateltavista kuvasi kielikylvyn toteuttamista ja toimintatapoja päiväkodissa seuraavasti.

..elikkä kaikki toiminta tapahtuu englanniksi lasten kanssa. Lapset toki vastaa suomeksi opettajille, mut et opettajat puhuu säännön mukaisesti pelkästään englantia kaikissa tilanteissa. Lapsi oppii tän kielen toiminnan, leikin, askartelun kautta ja siinä on hyvin tärkeitä nää arki-rutiinit, että ne tulee tutuiksi ja ne on aina ne samat. Se on myöskin hyvin tärkeää, että niiden lasten kanssa ollaan koko ajan ja lasten

kanssa toimitaan, koska sen toiminnan ja sen yhdessä olemisen kautta, se kieli sitten kehittyy. (H5)

Tavallista päiväkodin arkea meillä muuten on. Kaikki vaan tapahtuu englannin kielellä. (H1)

No alakerrassa se aamupiiri on aika iso juttu. Joka kuukaus on aina yks teema esimerkiksi vaatteet. Käydään läpi vaatteita ja voi olla joku vaatteisiin liittyvä leikki... Yläkerrassa on sen verran hektinen aikataulu, että joka päivä ei välttämättä ehditä pitää sellasta isompaa aamupiiriä. Mut se sitte tulee se kielen opetus lukemisella, toistamisella, joka päivä tilanteissa ja enkkueskarissa. (H2)

9.2 Menetelmän vahvuudet ja heikkoudet

Kasvattajat löysivät päiväkodissa käytettävälle menetelmälle paljon vahvuuksia. He painottivat erityisesti menetelmän hyvää tapaa työntekijän kannalta opettaa ja lapsen kannalta oppia uutta kieltä. Menetelmä on lisäksi hyvin toiminnallinen, lapsilähtöinen ja siinä ollaan vahvasti läsnä lasten toiminnassa. Myös oppimisympäristön monikulttuurinen piirre ja sen haasteellisuus nähtiin myönteisenä asiana.

No mun mielestä justiin se, että tää on niin luonteva tapa oppia sitä kieltä... (H4)

Oppiminen tapahtuu hausalla tavalla. Se on minkä takia tää on menestynyt, että se ei oo semmosta pänttäämistä. Se ei oo semmosta keskittymistä kielioppiin... Sehän on paljon käytännöllisempi näin. Sitte myöhemmin voi vähä keskittyä siihen kielioppiin. (H2)

No varmasti justiin se kielellinen osaaminen, monikulttuurinen ympäristö, haasteellisuus jollaki tapaa. Lapsia haastetaan erilailla ku misään päiväkodissa. (H3)

Työntekijät näkivät työssään käytettävän menetelmän hyvin positiivisessa valossa. Jotkut eivät löytäneet menetelmälle ainuttakaan heikkoutta tai ainakaan heille ei tullut juuri sillä hetkellä mitään mieleen. Jotkut haastateltavat löysivät heikkouksia, mutta niistä useatkaan eivät liittyneet itse metodiin. Esimerkiksi ajanpuute oli yksi tällainen asia. Yksi haastateltava pohti toiminnan heikkouksia seuraavasti.

No en mä nyt heikkouksia, mutta mun mielestä välillä justiin ne lapset, joilla ei oo kielellisiä vahvuuksia, niin niiden paikka ei välttämättä olis täällä. Sen paikan vois antaa sellaselle, jolla olis enemmän mahdollisuuksia hyötyä tästä. (H3)

9.3 Lapsen kielellinen kehitys

Lapsen täytyy haasteltavien varhaiskasvattajien mukaan hallita oma äidinkieli ennen kuin voi aloittaa kielikylpypäiväkodissa. Heidän mielestään kielikylpyopetuksesta voi olla haittaa lapsen kielelliselle kehitykselle vain jos hänen oma äidinkielenensä ei ole hallussa. Omaa äidinkieltä täytyy tukea sekä leikkikoulussa että kotona. Yksi haastateltava näki lapsen äidinkielen tukemisen ennen kaikkea yhtenä vanhempien tärkeänä tehtävänä.

Kielikylpy vanhemman pitää olla siitä tietoinen, että se on niinku tavallaan vanhempien asia tukea sitte sitä äidinkieltä. Sitä täytyy sitte siellä kotona tukea paljon vaikka lukemalla ja muuta semmosta. (H4)

Lapsen äidinkieltä ei kuitenkaan unohdeta kielikylpypäiväkodissakaan vaan sitä tuetaan siellä taustalla. Se on tärkeää kouluun menemisen kannalta, koska osa opetuksesta tapahtuu siellä suomeksi.

Sehän on tärkeää, että esimerkiksi tässä esiopetusvuoden aikana sitä tuetaan myöskin sitä omaa äidinkieltä. Tämän vuoksihan meillä käytetään semmosta kielikylpymenetelmää tässä, jossa osa tästä opetuksesta lapset saa joka viikko myöskin suomeksi. (H5)

Sama vastaaja toi myös esille paljon kielikylvyn positiivisia vaikutuksia lapsen kielelliselle kehitykselle.

Kyllähän se lapsiin luo sellasta tiettyä herkkyyttä kuunnella niitä kieliä vähän erilailla ja sitten jatkossa myöskin uskon kyllä, että se luo edellytykset jonkun toisen kielen oppimiselle nopeammin, kun on tavallaan omaksunu sitä vierasta kieltä täällä.

Selvitin haastattelussani myös voiko kielikylvystä olla haittaa lapsen kielelliselle kehitykselle. Mietin sitä onko lapsella vaaraa jäädä puolikieliseksi kielikylpyopetuksen vaikutuksesta. Suurin osa haastateltavista ei nähnyt näiden asioiden yhteyttä toisiinsa. Jotkut haastateltavista näkivät lapsen poikkeavan kielen kehityksen vaikuttavan lapsen kykyyn pärjätä kielikylpyopetuksessa.

En mä usko, että siitä suoranaisesti on haittaa, mutta ne lapset, joilla on vaikeuksia suomenkielessä, tarvitsee vaikka puheterapiaa tai on keskittymisvaikeuksia siihen oman kielen käyttöön... niin ehkä niille pitäis antaa mahdollisuus eka pärjätä yhdessä kielessä. (H3)

Eräs haastateltava oli sitä mieltä, että maahanmuuttajalapsen kohdalla, jonka äidinkieli on muu kuin suomi, kielikylpyopetus ei olisi paras mahdollinen valinta.

Esimerkkinä tulee mieleen vaan se, että jos on tällanen esimerkiksi maahanmuuttajataustainen lapsi, kuka on asunut Suomessa parisen vuotta ja jonka perhe haluaa integroitua tänne Suomeen, niin jos se lapsi ei oo siinä vaiheessa vielä kun he tänne haluaisivat hakeutua, jos hänellä ei oo sitä suomen kieltä... ja aloittaisi sitten täällä kielikylpyopetuksessa. Niin semmonen tilanne mun mielestä saattas olla hyvinkin vahingollista lapsen kielen kehitykselle. (H5)

9.4 Kielen ymmärtäminen ja käyttäminen

Leikkikoulun toiminnassa käytetään rutiineja ja niihin liittyviä toistuvia fraaseja helpottamaan uuden kielen omaksumista. Myös erilaiset lorut auttavat kielen oppimisessa. Jokainen lapsi on erilainen oppija, ja on kasvattajien mukaan on tärkeää, että lasta ei hoputeta puhumaan vierasta kieltä vaan rohkaistaan käyttämään sitä. Kasvattajien mukaan on hyvin yksilöllistä milloin kielikylvyn aloittanut lapsi alkaa ymmärtää ja käyttää kieltä. Siksi näiden asioiden yleistäminen on vaikeaa. Kielen ymmärtäminen eteni yhden vastaajan mukaan seuraavasti.

Mä sanoisin, että ekan viikon jälkeen ymmärtää perusjutut shoes...jacket. Niin nää ihan perussanat... toys. Ne oppii viikon sisällä. Pidempiä lauseita oppii kahden viikon sisällä ja sitte tarinoita ja niiden ymmärtämistä... Mä oon ymmärtänyt, että menee pitempi aika...kuukausia että rupee ymmärtämään kokonaisia sanastoja. Pikku hiljaa. (H3)

Kasvattajat näkivät kielen käyttämisen aloittamisessa suuria yksilöllisiä eroavaisuuksia. Lapsi alkaa käyttää uutta kieltä omassa tahdissaan, koska heillä on eri edellytykset siihen. Yhden vastaajan mielestä jotkut lapsista oppivat nopeammin kuin toiset, koska joillakin lapsilla on erityistä lahjakkuutta ja herkkyyttä oppia uusia kieliä. Kaksi vastaajista kuvasi yksilöllisiä eroja vieraan kielen puhumisen aloittamisesta.

Hyvin yksilöllistä... riippuu nyt aivan sen lapsen edellytyksistä, mutta sanotaanko, että ensimmäiset ennen joulua, sanotaanko jos on elokuussa alottanu... kyllä se on se kolmen, neljän kuukauden jälkeen ku on ollu kielikylpyopetuksessa nii rupeaa käyttämään aktiivisemmin. Jotkut vieläkin nopeammin. (H5)

No siinä on todella suuria eroja, että on ollu ... On siis lapsia, jotka heti rupee toistelemaan sun perässä ja oppii tosi nopeesti tai rupee käyttämään tosi nopeesti sitä kieltä. Mutta sitte taas on lapsia, jotka on voinu...mä muistan jotka on alottanu kolmivuotiaana nii on vasta sit melkeen eskari-iässä ruvennu puhuu ja siihen asti kieltäytyny niinku sanomasta mitään. Sitte yhtäkkiä ruvennu puhumaan niinku ihan täydellistä englantia. (H1)

9.5 Vaikutus lapseen

Vieraan kielen oppiminen ei ollut kaikkien kasvattajien mielestä vaikuttava tekijä lapsen sosiaalisten taitojen ja persoonallisuuden kehitykseen. Hakamon (2011, 12) mukaan kielen oppiminen on yhteydessä vuorovaikutustaitojen oppimiseen. Ilmaisemme itseämme kielen avulla. ”Kielen avulla tervehdimme, kiitämme, pyydämme anteeksi, ilahdutamme, arvioimme, annamme toimintaohjeita, osoitamme välittämistä ja haavoitamme.” Yksi kasvattaja näki yhteyden vieraan kielen ja sosiaalisten taitojen kehittymisen kanssa. Toinen haastateltavista taas mainitsi persoonallisuuden puolia, joita kielikylpy-ympäristö kehittää.

No kyllä semmoseen niinku sosiaaliseen kehitykseen. Et sehän on täällä myöskin yks erittäin tärkeä osa-alue... toivoisin, että lapset osais avoimemmin ottaa ehkä sitten kontaktia ja tulee enemmän tämmöstä avoimuutta... sun pitää tavallaan osata ylittää tietty kynnyks, että sitä vierasta kieltä rupee myöskin käyttämään. (H5)

Musta tuntuu, että ne on aika reippaita ja rohkeita, rohkeita esiintyjiä, semmosia avoimia. (H4)

Kysyin yhtenä kysymyksenä sitä, tukeeko kielikylpyopetus lapsen monikulttuurisuutta sekä kansainvälisyyttä ja sain tietää, että yhtenä painopistealueena leikkikoulun vieraskielisessä opetuksessa on eri maiden kulttuurien opetus, ja sitä kautta suvaitsevaisuuden edistäminen. Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että kielikylpy tukee näitä ominaisuuksia lapsessa. Lapsesta tulee tätä kautta ennakkoluu-

lottomampi ja suvaitsevaisempi. Leikkikoulussa myös työskentelee eri maalaisia työntekijöitä ja välillä siellä on harjoittelussa ulkomaalaisia opiskelijoita. Lisäksi osa päiväkotia käyvistä lapsista on ulkomaalaistaustaisia.

... täällä leikkii kaikenlaiset ... täällä leikkii korealainen tyttö ruotsinkielisten ja suomenkielisten kanssa käyttäen englantia. Niin, että niillä on yks yhteinen kieli, että ei oo väliä minkä värinen tai maalainen on vaan kaikki on ihan ... käyttää sitä englantii täällä. Meidän tarhassa se näkyy monikulttuurisuus siinä, että englantia on rajaton kieli meillä, mitä kaikki käytetään. Se on edistänyt ystävyys-suhteiden muodostumista, ja asenne toivottavasti jatkuu sitten kun ne kasvaa isoiksi. (H3)

9.6 Erilaiset perheet ja kiinnostuneet vanhemmat

Perheet, jotka valitsevat lapselleen kielikyöpyopetuksen, ovat haastateltavien mukaan taustoiltaan hyvin erilaisia perheitä. Ei ole tietenkään olemassa yhtä muottia, minkälainen perhe opetuksen valitsisi. Haastateltavat mainitsivat kuitenkin joitain yleisiä piirteitä perheille, jotka yleensä pitävät kielikyöpyopetusta tärkeänä. On perheitä, jotka matkustelevat paljon, ovat asuneet joskus ulkomailla tai haluaisivat tulevaisuudessa muuttaa ulkomaille. Joskus toinen lapsen vanhemmista on kotoisin jostain muusta maasta kuin Suomesta. Vanhemmat saattavat myös tehdä monikulttuurista työtä tai olla vain muuten kiinnostuneita kielestä. He ymmärtävät kielitaidon merkityksen ja kokevat tärkeäksi, että lapsi oppii vieraan kielen varhaisessa vaiheessa. Yksi kasvattajista oli myös kuullut monelta vanhemmalta, että valitsee lapselleen kielikyöpyopetuksen oman heikon kielitaidon vuoksi.

No monesti on ollu perheitä, jotka on itte sanonu, et he valitsee lapselle sen takia et oma kielitaito on ollu huono. Et he on ite kärsiny siitä kielitaidon puutteesta. Haluais sitten lapselle antaa paremmat eväät siihen. (H1)

Työntekijät ovat saaneet leikkikoulun toiminnasta todella hyvää ja positiivista palautetta. Vanhemmat ovat kiinnostuneet tietämään lapsen päivästä ja kehityksestä vieraan kielen oppimisessa. Eritoten kiitosta on saatu leikkikoulun ilmapiiristä. Omaleimaisen ilmapiirin leikkikouluun tuo englannin kieltä äidinkielenään puhuvat natiivityöntekijät. Vanhemmat pitävät myös siitä, että lasten päivät leikkikoulussa ovat toiminnallisia ja kasvattajat ovat läsnä lapsille koko ajan. Leikkikoulun taustal-

la toimii myös aktiivinen vanhempainjärjestö. Joillakin leikkikoulun lasten vanhemmilla on isompia lapsia, jotka ovat myös käyneet aikanaan Playschoolin.

On joitain perheitä, joilla saattaa olla sitte vanhempia lapsia tuolla englanti-linjalla ja toiset täällä ja ne on niinku sillai nähny vuosien ajan, että miten tää tässä toimii. (H4)

9.7 Työn mielekkyys ja haasteet

Työntekijät pitivät työtään mielekkäänä. Monet heistä korostivat erityisesti sitä, että on antoisaa työskennellä nimenomaan lasten parissa. Kolme haastateltavaa koki erityisen antoisana työssään sen, että siinä saa käyttää englannin kieltä. Kysyttäessä onnistumisen kokemuksista työssä, monet viittasivat lasten oppimiskokemuksiin ja lapsen onnistumisen riemuun. Yksi haastateltava oli saanut onnistumisen kokemuksia siitä, että oli saanut työssään riittävästi ammatillista vastuuta.

Varmaan se, että mä oon saanu tosi paljon ammatillista vastuuta. Mulle on annettu vastuuta, mitä mä oon halunnu ... ja se on tuonu mulle itelle sellasta itsevarmuutta ja rohkeutta kokeilla niitä omia siipiä ja haasteita. (H3)

Työntekijät löysivät työstään monenlaisia haasteita. Yksi haastateltava piti kiirettä työssään erityisen haastavana. Toinen haastateltavista pohti työssään käytettävän materiaalin hankintaa ja sen haastavuutta. Kaksi haastateltavaa oli sitä mieltä, että oman itsensä riittämättömyys työssä on kaikista suurin haaste. Yksi haastateltava koki erityisen haasteellisena toteuttaa kielikylpyopetusta sellaisten lasten kohdalla, joilla on erityisvaatimuksia.

9.8 Tärkeimmät asiat työssä

Yhtenä kysymyksenä haastattelussa oli kysymys mitä asioita työntekijät painottavat työssään ja kokevat tärkeinä. Kasvattajat listasivat asioita joiden huomioiminen työssä on tärkeää ja myös luonteenpiirteitä, jotka ovat hyödyllisiä kasvatustyössä ja erityisesti kielikylpyopetuksen kannalta. Monet kokivat, että täytyy olla kärsivällinen, avoin ja pitkäjänteinen. Täytyy myös tottua toistamaan asioita moneen kertaan. Toiminnan kannalta on olennaista osata englanninkieli ja olla kiinnostunut

siitä. Lisäksi yhden haastateltavan mielestä on tärkeää olla iloinen ja täynnä energiaa. Eräs haastateltava painotti erityisesti toiminnallisuutta ja lapsilähtöisyyttä eli sitä, että nähdään asiat lasten silmin. Yksi haastateltavista koki tärkeäksi asiaksi motivoida lapset oppimiseen ja antaa lapsille positiivista palautetta pienestäkin edistymisestä. Hän piti myös hyvänä esimerkkinä toimimista erittäin tärkeänä asiana.

Mun mielestä pitää olla semmonen hyvä kielimalli sille lapselle ja sitte pitää tavallaan motivoida ne lapset siihen oppimiseen että niinku tehdä siitä mielenkiintosta ja antaa sitten sitä positiivista palautetta pienestäkin edistymisestä. (H4)

9.9 Koulutuksen merkitys

Kun Vaasa English Playschool oli vielä yksityinen päiväkoti, koulutusta ei työntekijöiden mukaan juuri ollut tarjolla. Nykyään leikkikoulu on ostopalvelupäiväkoti, joka tarkoittaa sitä, että työntekijät saavat osallistua kaikkiin Vaasan kaupungin tarjoamiin koulutuksiin. Järjestettävät koulutukset liittyvät varhaiskasvatuksen pedagogisiin asioihin. Nimenomaan kielikylpyopetukseen liittyviä koulutuksia ei ole vielä riittävästi saatavilla. Osa vastaajista oli tyytyväisiä koulutusten määrään, mutta monet heistä kaipasivat kuitenkin vielä lisää koulutusta kehittääkseen omaa osaamistaan. Muutama haastateltava toivoi, että olisi mahdollista käydä katso-massa muita kielikylpypäiväkoteja ja saada sieltä vinkkejä ja uusia ideoita leikkikoulun toimintaan.

Ois ihana mennä jonneki toiseen kielikylpyyn ja olla siellä vaikka viikon ja kirjata niiden ideoita ja vähä vaihdella näitä ideoita keskenään. (H2)

9.10 Työn kehittäminen

Työn kehittämisellä ajattelin sekä oman työn kehittämistä että kielikylvyn yleistä kehittämistä. Kaikille haastateltaville ei tullut mieleen kehittämistä vaativia asioita yleisellä tasolla, mutta kaikki olivat sitä mieltä, että omaa työtä voi aina parantaa ja kehittää. Yksi haastateltavista halusi kehittää arjen työkäytäntöjä.

Sitä vois kehittää, että ois valmiuksia auttaa niitä, jotka on hirveen kehittyneitä englannissa ja sitte niitä, jotka on vasta alkeissa. Eliikkä sitä puolta jotenki saada loogisemmaksi, järjestelmällisemmäksi että kaikki lapset huomioitas yksilöinä eikä yhtenä englanninkielisenä yhteisönä. Jokanen meistä oppii sen uuden kielen erilailla. (H3)

Muutammat vastaajista toivoivat lisää koulutusta ja sitä kautta työn ja työmenetelmien kehittämistä.

Nimenomaan tähän kielikylpyopetukseen liittyvää koulutusta toivoisin esimerkiksi itselleni henkilökohtaisesti lisää ja oon itse asiassa suunnitellut hakeutuvanikin koulutukseen. (H5)

No tietysti sen henkilökunnan kouluttautumisen kautta, et se on ainaki semmonen ihan arjen varhaiskasvatustyöhön sais ehkä enemmän vinkkejä ja ideoita. Sitte justinsa se kouluttautumisen tärkeys, et kyl mä ite aion ainaki tästä lähtien pitää huolta siitä omasta kouluttaumisesta. (H1)

Yksi haastateltava pohti riittämättömyyden tunnetta työssään ja lähestyi sitä kautta työn kehittämistä.

Jos jostain keksittäis lisää aikaa. Se, mitä mä sanoin tosta riittämättömyydestä ... että vielä enemmän paneutumista ja sitä aikaa ja mahdollisuutta sitten jotain ihan uutta kehittää tai semmosta. Toivois, että olis aikaa johonkin projektiin tai johonki semmoseen isompaan kokonaisuuteen. Tuntuu, että aika ei riitä kaikkeen, mitä haluais. (H4)

9.11 Kielikylvyn tulevaisuus

Kaikki haastateltavat näkivät kielikylvyn tulevaisuuden valoisana. He olivat myös kaikki sitä mieltä, että kielikylvystä tulee jatkossa entistä suositumpi. Haastateltavat perustelivat näkemyksensä maailman kansainvälistymisellä, vanhempien kiinnostuksen perusteella ja jo saadulla positiivisella palautteella. Maailma tulee olemaan entistä globaalimpi ja maiden rajat avoimempia. Ihmiset muuttavat ulkomaille töihin ja toisaalta Suomeen tulee ulkomaista työvoimaa. Siksi kielitaidon merkitys edelleen kasvaa. Englanti on maailman kieli ja sillä pärjää monessa kulttuurissa ja monen erimaalaisen kanssa. Myös lasten vanhemmat alkavat havahtua tähän ja vaativat kielitaitoa myös lapsillensa. Yksi haastateltava nosti esiin kilpailuyhteiskunnan ja sen vaikutuksen kielitaidon tarpeeseen.

Nykyään on niin vaikee. Ihmiset on niin kilpailukykyisiä. Pitää menestyä koulussa ja pitää löytää hyvä työpaikka ja pitää kilpailla muitten kanssa työpaikoista. Se on alusta asti semmonen etu, mitä toisilla ei välttämättä oo. (H2)

Yksi haastateltavista näki kielikylvyn tulevaisuuden erityisen valoisana. Hän uskoi sen yleistyvän ja, että siitä tulisi pääasiallinen opetusmenetelmä varhaiskasvatuksessa.

Mä näkisin ja haluaisin uskoa, että kielikylpy tulis kaikkiin tarhoihin... yleistyy varmasti sitä mukaa, kun maailma menee eteenpäin. Englanninkielistä kielikylpyä vaaditaan. Se lisääntyy, koska sillä on paljon hyviä vaikutuksia. Mä en kovin montaa huonoo vaikutusta siitä nää. Ja toivoisin, että se lisääntys. (H3)

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimukseni aineisto osoittautui erittäin mielenkiintoiseksi. Ajattelin ennen haastatteluiden tekemistä, että ne olisivat kestoiltaan noin puolen tunnin mittaisia, mutta ne kestivätkin 40 minuutista reiluun tuntiin. Haastateltavat vastasivat kysymyksiini hyvin monipuolisesti ja syvällisesti asioita pohtien. Sain haastateltavista vielä paljon enemmän irti kuin uskalsin etukäteen odottaakaan. Aineistosta olisi helposti noussut vielä monta muutakin kiinnostavaa teemaa kuin ne, joita käsittelin. Minun oli kuitenkin rajattava tutkimukseni jotenkin, jotta en kadottaisi tutkimukseni puolesta lankaa.

Minulle selvisi miten kielikylpyä käytännössä Vaasa English Playschoolissa toteutetaan. Työntekijät painottivat haastatteluissa termiä vieraskielinen opetus kielikylpyopetuksen sijaan, koska Vaasan kaupunki on ohjeistanut käyttämään englanninkielisestä kielikylvystä tätä nimeä. Olin etukäteen perehtynyt varhaiseen täydelliseen kielikylpyyn menetelmänä ja teoriaosuudessaanikin esimerkiksi Höglundin(2009, 40) mukaan lapsen kielitaitoa kasvatetaan luontevimmin nivomalla vierasta kieltä arjen rutiineihin. Samoja fraaseja toistetaan tutuissa tilanteissa. Laurén(1991, 20) puolestaan toteaa, että yksinomaan kielikylpykieltä toiminnassa käytetään ensimmäisten kahden, kolmen vuoden aikana. Leikkikoulun opetuksen ja lasten arjen sisältö noudatti kielikylpymenetelmästä lukemaani tietoa.

Tutkimuksestani huomaa, kuinka päiväkodin työntekijät uskovat kielikylpyyn menetelmänä. He pitävät sitä luontevana ja hauskana tapana oppia uutta kieltä. Lapsi haastetaan oppimaan uutta kieltä monikulttuurisessa ympäristössä keskittymällä kieliopin sijasta leikkiin ja arjen rutiineihin. Työntekijät eivät löytäneet menetelmälle useatakaan heikkoutta ja jos löysivät, ne asiat eivät yleensä liittyneet itse menetelmään vaan joihinkin käytännön asioihin, jotka voisivat olla toisin.

Tutkimuksesta käy ilmi, että lapsen tulisi hallita oma äidinkieli ennen kielikylpyopetuksen aloittamista. Äidinkielen oppiminen edellyttää Lyytisten (2002, 93) mukaan lapselta kielen äänteiden, sanaston ja kielioppisääntöjen omaksumista. Kun pienelle lapselle valitaan kielikylpy päivähoitomuodoksi, tulee hänen äidinkielen tai-

don kehitykseen kiinnittää erityistä huomiota (Nurminen 2002, 74). Oman äidinkielen heikko osaaminen voi johtaa vaikeuksiin nimenomaan lapsen äidinkielen kehityksessä. Kielikylpypäiväkodin käynyt lapsi hyötyy opetuksesta kielellisen kehityksen kannalta siinä mielessä, että hänen on helpompi jatkossa omaksua uusia vieraista kieliä. Oletukseni kielikylvyn mahdollisesta vaikutuksesta lapsen puolikielisyys-teen ei saanut suurta kannatusta työntekijöiden puolelta. Jotkut kasvattajat myönsivät, että kielikylpy voi sekoittaa lapsen päätä hiukan, että lapsi sekoittaa aluksi kieliä. He kuitenkin lisäsivät, ettei pelkoa lapsen puolikielisyys-teen ole, koska lapsi on päiväkotikäisenä kuitenkin vasta niin alussa kielellisessä kehityksessään, että kielivirheet ehtivät hioitua lapsen käyttämistä kielistä pois. Lapsen poikkeava kielen kehitys ja muut lapsen erityisvaikeudet, kuten keskittymisvaikeus ja käyttäytymisongelmat, nähtiin vaikuttavan negatiivisesti lapsen kykyyn suoriutua kielikylpy-opetuksessa.

Uusi kieli kehittyi lapsen ollessa vuorovaikutuksessa kielikylpy-ympäristön kanssa. Lapsi oppii kielen tarkkailemalla ympäristöään, kuuntelemalla kieltä ja jäljittelemällä sitä. (Nurminen 2002, 71) Tutkimukseni mukaan lapsen passiivinen sanavarasto kehittyi ensin eli lapsi oppii ymmärtämään kieltä nopeammin kuin alkaa tuottaa sitä. Nurminen (2002, 73) mukaan toistuvat rutiinit ja fraasit auttavat lasta ymmärtämään kieltä. On kuitenkin vaikeaa yleistää lapsen oppimistahtia, sillä kielen oppiminen on hyvin yksilöllistä, eikä lasta tulisi siinä hoputtaa.

Kielikylvyn vaikutus lapsen sosiaalisten taitojen ja persoonallisuuden kehitykseen ei ollut niin ilmeinen kuin luulin. Ne nähtiin suurimmaksi osaksi erillisinä kehityksen osa-alueina ja vain muutamat työntekijät katsoivat, että kielikyvyllä on vaikutusta niihin. Nämä muutamat vastaajat korostivat kielikylvyn positiivisia vaikutuksia. Lapset nähtiin avoimimpina, rohkeampina ja helpommin kontaktia ottavampina. Toisaalta kielikylvyn vaikutusta persoonallisuuden kehitykseen on vaikea arvioida luotettavasti vielä tässä vaiheessa eli kun lapsi on päiväkotikäinen.

Tutkimukseni osoittaa, että kielikylpyopetus selvästi tukee lapsen monikulttuurisuutta ja kansainvälisyyttä. Vieraiden kulttuurien opetus kuuluu osana leikkikoulun opetussuunnitelmaan. Leikkikoulussa on ulkomaalaistaustaisia lapsia sekä ulkomaalaisia aikuisia töissä ja harjoittelussa. Tämä kaikki vaikuttaa lapseen ja hänen

tapaansa hahmottaa ympäröivää maailmaa ja uusia ihmisiä. Lapsesta tulee avorakattaisempi ja kenties ennakkoluulottomampi. Voimme vain toivoa, että nämä ominaisuudet säilyvät ja kehittyvät lapsen kasvaessa vanhemmaksi.

Syitä miksi valita kielikylpypäiväkoti lapsen päivähoidtopaikaksi on monia. Halutaan taata lapselle hyvä tulevaisuus jatko-opintoja ajatellen tai halutaan antaa lapselle parempi kielitaito kuin itsellä on ollut. Tutkimuksestani nousi esille erilaisia piirteitä perheille, jotka valitsevat lapselleen kielikylpyopetuksen. Useat perheistä matkustelevat paljon. Joskus ainakin toinen lapsen vanhemmista on ulkomaalainen tai perhe on asunut ulkomailla tai olisi halukas tulevaisuudessa muuttamaan ulkomaille. Yhteistä näille perheille on se, että he ymmärtävät kielitaidon merkityksen ja sen painotuksen nyky-yhteiskunnassamme. Myös leikkikoulun työntekijät jakoivat tämän vanhempien käsityksen kielitaidon tärkeydestä. Heistä kielikylvyn käyminen antaa lapselle hyvän kielipohjan ja edun suhteessa muihin lapsiin. Kielikylvystä lapsi saa myös hyvät kielelliset valmiudet muiden tulevien vieraiden kielten oppimista ajatellen.

Tutkimukseni osoittaa sen, kuinka paneutuneita ja motivoituneita varhaiskasvattajat ovat omaan työhönsä. He löytävät työstänsä paljon tärkeitä ja huomion arvoisia asioita, kokevat työnsä kutsumukseksi ja näkevät tärkeäksi etsiä koko ajan uutta opetusmateriaalia. Ei saa jäädä jumiin samoihin vanhoihin leikkeihin ja kirjoihin, koska silloin myös itse kyllästyy niihin. Uudelleen kouluttautuminen ja työn kehittäminen nousivat myös erittäin tärkeiksi asioiksi. Varhaiskasvatukseen liittyvää koulutusta on kyllä tarjolla, mutta erityisesti kaivataan vielä kielikylpyyn liittyvää erityiskoulutusta. Joitakin työkäytäntöjä haluttaisiin kehittää vielä toimivimmiksi. Kouluttautuminen nähtiin myös työn kehittämisen kannalta tärkeäksi asiaksi. Kaivataan lisää uusia ideoita ja vinkkejä käytännön työhön. Halutaan myös lisää aikaa, koska ajanpuute osittain vaikuttaa kehittämismahdollisuuksiin.

Kaiken kaikkiaan kielikylvyn tulevaisuus näyttää todella hyvältä. Menetelmä on tulosten perusteella saavuttanut suuren suosion ja vakiinnuttanut asemansa ainakin Vaasassa. Uskoisin, että näin on tapahtunut muillakin paikkakunnilla varhaiskasvatuksen piirissä. Jokainen haastateltavista näki myös kielikylvyn edelleen kasvattavan suosiotaan. Maailma kansainvälistyy ja maiden rajat ovat avoimempia

kuin ennen. Siksi kielitaito on entistä kysytympää työmarkkinoilla ja siitä on etua myös vapaa-ajan sosiaalisessa kanssakäymisessä. Monet pienten lasten vanhemmista ovat halukkaita antamaan lapsellensa mahdollisuuden oppia vieraan kielen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Jonot leikkikouluun osoittavat, että kielikylyn suosio ei ole hiipumassa, päinvastoin.

11 POHDINTA

Tutkimusprosessi oli monivaiheinen ja sai minut kiinnostumaan uudella tavalla kielikylvystä ja sen mahdollisuuksista varhaiskasvatuksessa. Haastatellessani leikkikoulun varhaiskasvattajia ja purkaessani haastatteluista saamaani materiaalia koin pääseväni sisälle tämän menetelmän käyttöön. Huomasin kuinka monipuolinen ja hyödyllinen menetelmä kielikylpy on ja kuinka mielekästä sen avulla varhaiskasvatustyössä on toimia.

Sosionomin (AMK) osaaminen koostuu ydinsaamisesta ja erityisosaamisesta sekä niiden suhteesta toisiinsa. Ydinsaaminen sisältää yhteiskunnallista tietoisuutta asioista ja vaikutusmahdollisuuksista, sosiokulttuurista osaamista, kasvun, arkielämän ja sosiaalisen toimintakyvyn tukemista, tiedollista ja eettistä osaamista sekä menetelmäosaamista. Koulutuksessa painotetaan myös hyviä vuorovaikutustaitoja ja työssä pyritään palveluiden kehittämiseen. Erityisosaaminen määrittyy asiakasryhmän mukaan. Esimerkiksi varhaiskasvatuksessa asiakasryhmänä on lapsiryhmä ja silloin sosionomin tehtäviksi muodostuu kasvatusta-, opetusta- ja ohjaustehtävät. (Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen verkosto 2001, 25.) Sosionomin (AMK) osaaminen karttuu myös koulutukseen liittyvien työharjoittelujaksojen kautta. Siellä on mahdollista viedä teoriassa opittuja asioita käytäntöön.

Uskon, että sosionomin (AMK) osaamisesta on hyötyä varhaiskasvatustyössä. Sosionomin (AMK) koulutuksessa on mahdollisuus suorittaa varhaiskasvatuspisteet ja näin saavuttaa lastentarhanopettajan pätevyys. Lapsiin suunnatuissa sektoriopinnoissamme ei painoteta niinkään pedagogisia asioita vaan meidän sosionomien (AMK) osaaminen liittyy nimenomaan lapsen ja perheiden kohtaamiseen ja heidän tilanteen ymmärtämiseen. Päiväkodissa on hyötyä siitä, että työnantaja on ottanut työyhteisöön monenlaisia ja eri koulutuksen omaavia ihmisiä. Näin he täydentävät mukavasti toisiaan kasvatustyötä tehdessään.

Tuore sosionomi (AMK) voi tuoda päiväkodin arkeen uusia menetelmiä. Hänellä on ehkä tarjota uusi näkökulma tehtävään työhön. Uusien menetelmien käyttöönotto ja työn kehittäminen sitä kautta täytyy kuitenkin lähteä kehitettävän työn tar-

peista. Yksittäisen työntekijän on muutenkin hankala alkaa kehittää uutta, jos päiväkodin johto ei ole sitoutunut kehittämiskokeiluun. (Juntunen 2010, 207.) Kielikylpytyöhön sosionomi (AMK) tarvitsee varhaiskasvatusosaamisen lisäksi hyvän kielitaidon, sillä kaikki toiminta päiväkodissa perustuu sille. On myös hyötyä, jos on joskus asunut tai ollut opintojen aikana vaihdossa ulkomailla tai muuten vain käyttänyt aktiivisesti englannin kieltä.

Ajattelin jossain tutkimukseni vaiheessa toteuttaa työntekijöiden haastattelun lisäksi kyselyn kielikylpyä käyvien lasten vanhemmille, mutta se osoittautui liian suureksi urakaksi. Toivonkin, että joku tuleva sosionomiopiskelija tarttuisi tähän tutkimusaiheeseen ja kartuttaisi vanhempien näkökulman kielikylvystä opetusmenetelmänä päiväkodissa. Tutkimuksia englannin kielen käytöstä kielikylvyssä on muutenkin mielestäni tehty Suomessa tähän mennessä liian vähän. Uskon kuitenkin, että englanninkielisen kielikylvyn tila on maassamme hyvä ja se tulee edelleen kasvattamaan suosiotaan tulevaisuudessa.

LÄHTEET

- Björklund, S., Buss, M., Laurén C. & Mård K. 1998. Kielikylypy kielenopettajana. Teoksessa: Sajavaara, K. & Takala, S. (toim.) Kielikoulutus Suomessa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 171-185.
- Brotherus, A., Hasari, A. & Helimäki E. 1990. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Ehrnrooth, L. 2009. Kielet haltuun ennen kouluikää. Meidän perhe (11), 92-93.
- Elomaa, M. 2007. Suomen ensimmäiset kielikylypyläiset äidinkielen tarinoiden kirjoittajina. Teoksessa: Björklund, S., Mård-Miettinen, K. & Turpeinen, H. (toim.) Kielikylypykirja – Språkbadsboken. Vaasa: Vaasan yliopisto, Levón-instituutti, 86-94.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 3. uud. p. Vastapaino: Tampere.
- Folkhälsan. 16.4.2012. [Verkkosivu]. [Viitattu 26.4.2012]. Saatavana: <http://www.folkhalsan.fi/Web/Apps/News/NewsItem.aspx?id=9489&epslanguage=fi&item=23373>
- Genesee. 1988. Teoksessa: Heinilä, H. & Paakkinen, J. (toim.) Vieraskielisen opetuksen arviointi peruskoulun ala-asteella: kielenoppimisen näkökulma. [Verkkopublication]. Turku: Turun yliopisto, Turun opettajankoulutuslaitos. [Viitattu 23.5.2012]. Saatavana: <http://users.edu.turku.fi/jpaakkin/gradu/g3.htm>
- Haapaniemi, R. & Raina, L. 2005. Yksilöt yhdessä: kasvatus ja persoonan laatu. Talinna: Arator.
- Hakamo, M. L. 2011. Puhekuplia: Lapsen puheen ja kielellisen tietoisuuden kehittäminen. Saarijärvi: Lasten keskus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. 15. uud. p. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Höglund, S. 2009. One carrot, please: Vieras kieli tuo päiväkotityöhön lisäväriä. Opettaja (47), 40-42.

- Juntunen, A. L. 2010. Uusia työtapoja päiväkotityöhön: Tutkimus sosionomi (AMK) –koulutuksen asiakastyön harjoittelusta. Oulu: Oulun yliopisto.
- Juusola, M. 2011. Vahvaksi rakastetut lapset. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Karling, M., Ojanen, T., Sivén, T., Vihunen R. & Vilén, M. 2008. Lapsen aika. 11. uud. p. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Keltikangas-Järvinen, L. 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. 2. uud. p. Helsinki: WSOY.
- Kivistö, P. 1991. Kielikylpy päiväkodissa. Teoksessa: Laurén, C. (toim.) Kielikylpymenetelmä: Kielen käyttö mielekkääksi. Vaasa: Vaasan yliopisto, Täydennyskoulutuskeskus, 36-42.
- Koppinen, M. L., Lyytinen, P. & Rasku - Puttonen H. 1989. Lapsen kieli ja vuorovaikutustaidot. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Laakso, M. L. 1999. Prelinguistic Skills and Early Interactional Context as Predictors of Children's Language Development. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Laurén, C. 1991. Kielikylpykoulu ja sen taustaa. Teoksessa: Laurén, C. (toim.) Kielikylpymenetelmä: Kielen käyttö mielekkääksi. Vaasa: Vaasan yliopisto, Täydennyskoulutuskeskus, 11-22.
- Laurén, C. 2000. Kielten taitajaksi: kielikylpy käytännössä. Jyväskylä: Atena kustannus Oy.
- Laurén, C. 2008. Varhain monikieliseksi: Kielen oppimisen teoriaa ja käytäntöä. Suomentaja Arja Hovila. Helsinki: Finn Lectura.
- Lyytinen, H. & Lyytinen, P. 2002. Tiedollinen kehitys lapsuudessa. Teoksessa: Sinkkonen, J. (toim.) Pesästä lentoon: Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Mård, K. 1994. Millainen lapsi hakeutuu kielikylpyyn Suomessa?. Teoksessa: Laurén, C. (toim.) Kielikylpy: Kahden kielen kautta monikielisyteen. Vaasa: Vaasan yliopisto, Täydennyskoulutuskeskus, 71-85.
- Nurmilaakso, M. 2011. Pienen lapsen kielellinen tietoisuus osana kielen kehitystä. Teoksessa: Nurmilaakso, M. & Välimäki, A. L. (toim.) Lapsi ja kieli: Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 31-41.

- Nurminen, K. 2002. Kielikylpy – ensiaskeleet kaksikielisyyteen. Teoksessa: Lounonen, K., Heimo, H. & Tykkyläinen, T. (toim.) Kielen kehitys ja oppimisvalmiudet – arviointi ja kuntoutus. Helsinki: Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistyksen julkaisuja 34, 70-76.
- Ojala, M. 1993. Varhaiskasvatuksen perusteita ja haasteita. 4. uud. p. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Paajaste, K. 2011. Aamu alkaa englanniksi. Pohjalainen 2.12.2011, 4.
- Rauman Englanninkielinen Lasentarha. [Verkkosivu]. [Viitattu 23.5.2012]. Saatavana: <http://www.enkkutarha.com/kieli.htm>
- Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uud. p. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Snow. 1990. Teoksessa: Heinilä, H. & Paakkinen, J. (toim.) Vieraskielisen opetuksen arviointi peruskoulun ala-asteella: kielenoppimisen näkökulma. [Verkkojulkaisu]. Turku: Turun yliopisto, Turun opettajankoulutuslaitos. [Viitattu 23.5.2012]. Saatavana: <http://users.edu.turku.fi/jpaakkin/gradu/g3.htm>
- Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen verkosto. 2001. Sosionomin (AMK) ydinosaaminen: Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen verkoston raportti. Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen verkosto.
- Toivonen, H. 2012. Kielikylpyä Vaasassa jo 25 vuotta. Ikkuna(19), 21.
- Vaasa English Playschool. [Verkkosivusto]. [Viitattu 25.1.2012]. Saatavana: <http://www.vaasaenglishplayschool.fi/>
- Vaasan kaupunki. [Verkkosivusto]. [Viitattu 9.2.2012]. Saatavana: www.vaasa.fi
- Vaasan yliopisto. [Verkkosivusto]. [Viitattu 10.10.2011]. Saatavana: <http://www.uwasa.fi/>

LIITTEET

Liite 1. Tutkimushaastattelu

Tutkimushaastattelu

Haastateltavien taustatiedot

-Ikäsi?

-Koulutuksesi ja kielitaustasi?

-Kuinka kauan olet ollut tässä työssä?

-Oletko ennen ollut työssä, jossa käytetään kielikylpymenetelmää?

-Minkä kokoista ryhmää ohjaat?

-Miten työtehtävät työntekijöiden välillä jakautuvat?

- Mikä kuuluu sinun vastualueeseesi?

-Miten kuvaisit omin sanoin leikkikoulun arkea?

Lapsiin liittyvät asiat

-Kuinka vanhana lapsen kannattaa aloittaa kielikylpy?

- Sopiiko kielikylpy mielestäsi kaikille lapsille?

-Tarvitseeko lapsi jotain aikaisempaa kielten osaamista, jotta voisi aloittaa leikki-koulun?

-Minkälaiset perheet mielestäsi valitsevat lapselleen kielikylpyopetuksen? Miten koet tämän asian?

-Miten lapsi kokee mielestäsi vieraskielisen opetuksen(toimintaympäristön) aloitta-essaan?

- Miten nopeasti lapsi tottuu tilanteeseen?

-Kuinka nopeasti lapsi oppii vieraan kielen äidinkieltensä rinnalle?

- Milloin alkaa ymmärtää?

- Entä käyttää kieltä?

-Asettaako kielikylpy toimintaympäristönä lapselle jotain erityisvaatimuksia? Jos niin mitä?

-Mitä annettavaa kielikylvyllä on mielestäsi lapselle?

-Miten koet, että kielikylpy vaikuttaa lapsen kielelliseen(äidinkielen ja englannin) kehitykseen?

- Entä muuhun kehitykseen esim. persoonallisuuteen ja sosiaaliseen kehitykseen?

- Miten se näkyy?

-Voiko kielikylvystä olla haittaa lapsen kielen kehityksessä? Minkälaista?

- Voiko käydä niin että lapsi jää niin sanotusti puolikieliseksi eli ei opi kumpaakaan kieltä kunnolla?

-Miten leikkikoulussa oleminen muutoin vaikuttaa lapseen?

-Huomaako lapsessa muutoksen? Minkälaisen?

-Tukeeko kielikylpy lapsen monikulttuurisuutta ja kansainvälisyyttä?

- Tuleeko lapsesta mielestäsi kenties avoimempi tai suvaitsevaisempi leikkikoulun myötä?

-Miten se näkyy?

-Minkälaiset valmiudet leikkikoulu antaa lapsen myöhempää kielten oppimista ajatellen?

Kielikylpy (vieraskielinen opetus) menetelmänä

-Miten menetelmää käytännössä toteutetaan?

-Kerro Clil-menetelmästä?

-Onko kielikylpy mielestäsi toimiva menetelmä?

- Oletko kokenut sen mielekkääksi tavaksi toimia?

- Entä työyhteisö?

- Entä lasten vanhemmat? Minkälaista palautetta?

-Mitkä asiat näet menetelmän vahvuuksina?

- Onko heikkouksia? Mitä?

-Mitä asioita painotat työssäsi?

-Mitä vaatimuksia kielikylpy toimintaympäristönä asettaa henkilökunnalle yleisesti?

- Entä sinulle henkilökohtaisesti?

- Koetko että kielikylpytyössä täytyy olla tietynlainen persoona, jotta siinä pärjää ja viihtyy? Minkälainen persoona?

-Miten näet kielikylvyn tulevaisuuden?

- Tuleeko siitä entistä suositumpi?

Työn mielekkyys ja haasteet

-Minkä koet työssäsi antoisana?

-Entä haasteellisena?

-Mitkä ovat työsi negatiiviset puolet?

-Mistä asioista saat työssäsi iloa ja onnistumisen kokemuksia?

-Saatko mielestäsi tarpeeksi koulutusta työhösi?

- Millaista?

-Koetko työskentelysi lasten parissa kutsumukseksi?

-Jos niin mistä syystä?

-Miten haluaisit kehittää työtäsi?

-Onko jotain mitä haluaisit vielä lopuksi sanoa?